

Satu Vuorela

NAISEN VÄKIVALTA NÄKYVÄKSI
"Naista lyödään, mutta myös nainen lyö"

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Marraskuu 2011

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	<p>Opinnäytetyön päivämäärä</p> <p>20.11.2011</p>				
<p>Tekijä(t)</p> <p>Satu Vuorela</p>	<p>Koulutusohjelma ja suuntautuminen</p> <p>Kansalaistoiminta ja nuorisotyö</p>				
<p>Nimeke</p> <p>Naisen väkivalta näkyväksi – ”Naista lyödään, mutta myös nainen lyö”</p>					
<p>Tiivistelmä</p> <p>Julkisuudessa väkivallan asettelu on se että mies on tekijä ja nainen uhri. Fakta kuitenkin on että noin 40 % kaikesta lähisuhdeväkivallasta on naisten tekemää ja lasten pahoinpitelyistä naisten osuus on jopa puolet. Naisten väkivalta on kuitenkin hyvin vaiettu aihe eikä sitä ole aina edes saanut tutkia. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on lähteä tutkimaan naista väkivallan tekijänä.</p> <p>Väkivallasta puhuttaessa törmätään käsitteisiin viha ja aggressio. Väkivaltaa harvoin syntyy tyhjästä, vaan sillä on usein jokin syy. Tässä tutkimuksessa aggressio ja viha ovat hyvin olennaisessa osassa tutkittaessa väkivallan syitä. On oleellista tietää aluksi mitä viha ja aggressio ovat, ennen kuin lähdetään tutkimaan syvemmin väkivallan ilmiötä.</p> <p>Opinnäytetyössäni tutkin kuinka naisten väkivalta ilmenee ja minkälaisia tekijöitä naisten väkivallan taustalla on. Työ pyrkii myös tuomaan hieman esille naisten ja miesten eroavaisuuksia vihan, aggression ja väkivallan raameissa. Aluksi avataan vihan ja aggression käsitteet, mistä ne syntyvät ja kuinka ne ilmenevät. Lopuksi tutkitaan naisten väkivaltaa. Teorian pohjalta on nostettu teemoja joiden avulla tehty teemahaastattelu.</p> <p>Tulokset osoittavat naisten väkivallan olevan hyvinkin yleistä. Naiset käyttävät paljon epäsuoraa ja henkistä väkivaltaa ja siksi naisten tekemää väkivaltaa on vaikea tunnistaa. Naisten väkivallan taustalla voi olla monelaisia tekijöitä, yleisimpiä ovat päihteiden käyttö ja kyvyttömyys ratkaista ongelmatilanteita muuten kuin väkivalloin.</p>					
<p>Asiasanat (avainsanat)</p> <p>nainen, viha, aggressio, väkivalta.</p>					
<p>Sivumäärä</p> <p>34+1</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">Kieli</td> <td style="width: 50%;">URN</td> </tr> <tr> <td>Suomi</td> <td></td> </tr> </table>	Kieli	URN	Suomi	
Kieli	URN				
Suomi					
<p>Huomautus (huomautukset liitteistä)</p>					
<p>Ohjaavan opettajan nimi</p> <p>Pekka Penttinen</p>	<p>Opinnäytetyön toimeksiantaja</p>				

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 20.11.2011	
Author(s) Satu Vuorela		Degree programme and option Civic Activities and Youth Work	
Name of the bachelor's thesis Making women's forms of violence visible – "A Woman is beaten but a woman can also beat"			
Abstract <p>It is commonly thought that the man is the doer and the woman is the victim in domestic violence. The fact is, however, that approximately 40% of all intimate partner violence is performed by women and in child abuse their share is about 50 %. Women's violence is a very taboo subject and it is an issue that has not even always been allowed to be studied. The purpose of this bachelor's thesis is to explore violence perpetrated by women.</p> <p>When talking about violence one will come across the concepts of anger and aggression. There is usually a reason behind violence, and anger as well aggression are very essential parts of the reasons. It is important to explain what anger and aggression are, before you can explore the phenomenon of violence more deeply.</p> <p>This bachelor's thesis aimed at studying how women's violence occurs and what kind of factors there are behind it. The work also aims to bring out some differences between a man's and a woman's anger, aggression and violence. First the concepts of anger and aggression are defined, how they arise and how they manifest themselves. Finally, violence perpetrated by women is dealt with, through a theory and an interview.</p> <p>The results show that women's violence is very common. Women use a lot of indirect and psychological violence and that is why women's violence is difficult to identify. In the background of a woman's violence there can be numerous factors, the most common ones being substance abuse and inability to solve problems in other ways than violently.</p>			
Subject headings, (keywords) women, anger, aggression, violence, abuse.			
Pages 34+1	Language Finnish	URN	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Pekka Penttinen		Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	VIHA JA AGGRESSIO	2
2.1	Naisen viha	3
2.2	Aggression määritelmä	4
2.3	Aggression ilmeneminen	5
2.4	Aggression määrittelemisen vaikeus	6
2.5	Aggression määrä	7
2.6	Epäsuora aggressio	8
2.7	Miesten ja naisten aggressiivisuuden erot	10
2.8	Aggression taustalla.....	12
2.9	Naisen aggressio	12
2.10	Vihan ja aggression purkaminen	14
2.11	Vihan ja aggression tunteiden patoaminen	16
2.12	Väkivalta ja aggressio.....	17
3	NAISEN VÄKIVALLAN MONET KASVOT	18
3.1	Väkivalta.....	18
3.2	Naisen väkivalta.....	18
3.3	Tilastoja naisten väkivallasta.....	19
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
4.1	Tutkimustehtävä ja tutkimusongelmat.....	21
4.2	Tutkimusote ja tutkimuskohde	21
4.3	Tutkimusaineiston koonti	22
4.4	Aineiston analyysi	23
5	TUTKIMUSTULOKSET	24
5.1	Naisten väkivallan ilmeneminen perheessä	24
5.2	Naisen väkivallan ilmeneminen lähisuhteessa.....	26
5.3	Miksi naisten väkivallasta vaietaan?	27
5.4	Pelätäänkö naisen väkivaltaa?	28
5.5	Millaisia väkivaltaiset naiset ovat ja mitä tekijöitä väkivallan taustalla on?29	
6	POHDINTA	32
	LÄHTEET	

1 JOHDANTO

Kiinnostukseni aiheeseen alkoi, kun opin, että naisen tekemä väkivalta on lähes yhtä yleistä kuin miesten. Aloin miettimään, kuinka sitten on mahdollista että naisten väkivalta ei kuitenkaan yleisesti ole esillä yhtä paljon kuin miesten? Kysellessäni ihmisten yleistä mielipidettä esitettyyn kysymykseen, sain usein vastaukseksi sen, että naisten väkivalta on niin piilevää ja erilaista kuin miesten, että sitä ei osata tunnistaa yhtä hyvin. Siksi lähdin selvittämään kuinka naisten väkivalta ilmenee, kuinka yleistä se on ja mitä syitä naisten tekemän väkivallan taustalla on.

Aiheen teoriaan tutustuessani, käsitteet viha ja aggressio nousivat monesti esille. Päätin, että on aluksi avattava nämä käsitteet, sillä ne ovat oleellisessa asemassa väkivaltaa tutkiessa. Teoriassa vihaa ja aggressiota käsitellään kahtena eri asiana, käytännössä kuitenkin niitä voidaan pitää lähes toistensa synonyymeinä. Työni lopussa käsitelen naisten väkivaltaa teorian pohjalta sekä temahaastattelun kautta saatujen tuloksien avulla.

Miehet tappelevat keskenään ja joskus myös naiset ja lapset saavat osansa miesten aggressiivisuudesta. Jotkut saattavat ajatella miehen olevan vähemmän ”miehinen” jos hän ei osoita miehuuttaan silloin tällöin tappelemalla esimerkiksi naisensa puolesta tai puolustamalla omaa kunniaansa. Miesten oletetaan luonnostaan olevan aggressiivisiä ja naisten oletetaan olevan lempeitä äitihahmoja. Mutta mitä tapahtuu kun nainen alkaa tuntea ”miesten tunteita”? Sanotaan, että naiset ovat miehiä kyvykkäämpiä ilmaisemaan tunteitaan, kuitenkin vihan tunteista puhuttaessa, vertailu menee toisin päin. (Nykyri 1998, 38-39).

”Joutuuko nainen tukahduttamaan vihaisuutensa, aggressiivisuutensa ja väkivaltaisuutensa, koska naisen oletetaan olevan luonnostaan epäaggressiivinen? Miksi naisen aggressiivisuus herättää pelkoa, halveksuntaa ja paheksuntaa siinä missä miehen aggressiivisuus mielletään – jos ei aivan hyväksyttäväksi – niin ainakin ymmärrettävämmäksi kuin naisen?” (Nykyri 1998, 7.)

Miesten kokema väkivalta on ollut kovin vaiettu ilmiö jota ei ole oikein aina saanut tutkiakaan. Esimerkiksi Ensi- ja turvakotienliiton saadessa rahoituksen RAY:ltä naisten väkivallan tutkimiseen, naisjärjestöt älähtivät, sillä heidän näkemyksen mukaan varoja tulisi kohdistaa väkivaltaisiin miehiin, ei naisiin. Miehen ollessa väkivaltainen, hänen käsketään muuttaa käytöstään ja ottaa vastuuta teoistaan. Kun taas kohdataan väkivaltainen nainen, aletaan heti etsiä syitä: Nainen oli väsynyt ja kokenut jo niin kauan väkivaltaa että lopulta turvautui itsekin siihen. Kun puhutaan naisten väkivallasta, kohdistetaan huomio usein syihin, ei itse tekoihin. (Laitinen, 2009.)

Harvoin puhutaan siitä, mitä tapahtuu kun nainen kokee vihan tunteita. Naisilta odotetaan itsehillintää, ihmissuhteiden hoitoa ja ristiriitojen sovittelua, ei aggressiivisuutta (Timonen 2009, 4). Miehillä on omat tapansa käsitellä vihaa ja aggressiota, miehet saavat usein ”luvan” olla vihaisia ja aggressiivisiä jos tilanne niin vaatii. Miten nainen sitten käsittelee tällaisia tunteita, joiden oletetaan olevan ”epänaisellisia”? On ymmärrettävä että vihan ja aggression tunteet ovat yhtäläillä miesten kuin naistenkin tunteita. Molemmat sukupuolet käsittelevät näitä tunteita eri tavalla, jolloin ne saavat erilaisia tapoja ilmetä.

Naisten aggressiivisuus ja väkivalta on lisääntynyt ja ne ovat yhä enemmän nostettuna pöydälle. Nykyri (1998, 9-10) pohtii ovatko nykyajan ihmiset kyllästyneet kuulemaan tarinoita joissa nainen nähdään aina avuttomana uhrina. Voi olla että dominoivasti, assertiivisesti; eli omaa tahtoaan esiin tuoden, ja aggressiivisesti käyttäytyminen saattaa tuoda jopa naisille itselleen jonkinlaista houkuttelevuutta. Naisen voimakkuus on usein yhdistetty naisen seksikkyyteen. Nähdäänkö nainen nykyaikana voimakkaampana, tasa-arvoisempana ja katu-uskottavampana jos hän pystyy puolustamaan itseään? (Nykyri 1998, 9-10.)

2 VIHA JA AGGRESSIO

Hyökkäyksellä tarkoitetaan toisen kimppuun käymistä, suuttumus taas kuvaa lyhytaikaista tunteen kuohahdusta eli aggressiotilaa. Viha viittaa ihmisen sisäiseen tunnetilaan ja sillä usein tarkoitetaan pitkäaikaisempaa kielteistä suhtautumista toiseen ihmiseen tai ympäristöön. Kuitenkaan vihaava henkilö ei ole jatkuvasti

aggressiotilassa vaan ainoastaan silloin kun vihan kohde tulee hänen mieleensä. (Lagerspetz 1998, 19.)

Nykyrin (1998, 11) aggressiot voidaan määritellä vihan manifestaatioksi käytöksessä. Aggressio voi olla toisiin kohdistuvaa, ulkoisesti havaittavissa olevaa, vahingollisesti tai häiritsevästi käyttäytymistä, tai myös yksilön itsensä sisällä oleva aggressiotila. Vihaa ja aggressiota voidaan erottaa esimerkiksi sillä että viha on ihmisen sisäistä tuntemusta ja aggressio usein ulospäin suuntautunutta käyttäytymistä (Nykyri 1998, 27).

Viha ja aggressio ovat ihmiselle täysin luontaisia tuntemuksia. Joskus on kuitenkin vaikeaa kohdata toisen vihaa ja aggressiivisuutta tasapainoisella tavalla. Vihan tunteet tulkitaan usein rumaksi, hävettäväksi tai kielletyksi – niitä ei saa olla, ne ei saa näkyä, eikä niitä tule tiedostaa. Kun viha piilotetaan, eikä sitä käsitellä, voi pienikin tyytymättömyys tai ristiriita aiheuttaa voimakkaan vihan tai suuttumuksen, eli aggression. (Simula 2000, 23-24.)

2.1 Naisen viha

Naisen vihaa ei ole tutkittu paljon. Naiseudessa on tutkittu vain niin sanotusti luonnolliseksi katsottavia tunteita, kuten empatiaa ja hoivaa. Esimerkiksi feministit ovat olleet naisen vihasta kiinnostuneita vain silloin kun se on ollut yhteiskunnallisen alistamisen aiheuttamaa. Naisen viha aivan arkipäivän tilanteissa on siis jätetty melkein täysin huomioimatta. (Nykyri 1998, 7.) Feministisen politiikan näkökulman kannalta on ollut tärkeämpää korostaa naisen uhriutta väkivallassa sekä naisiin kohdistuvaa vihaa, kuin että nähtäisiin nainen itse väkivaltaisena ja vihaavana (Nykyri 1998, 8). Naisen vihaa on vaikea tunnistaa sekä tunnustaa (Mäenpää-Reenkola 1997, 59).

Vihaisuus on tunne joka näyttää tuottavan naisille tavattomia vaikeuksia. Naisista ja vihaisuudesta on opetettu näkemään kaksi päinvastaista kuvaa. Ensimmäinen kuva on hoitava äitihahmo jolle mikään ei ole liikaa, tasaisen levollinen ihminen joka ottaa vastaan muiden tuskan ja kiihtymyksen. Suuttumus ja viha eivät pääse läpi tästä lämpöä säteilevästä naisesta. Toinen kuva on kiukkuinen, nalkuttava akka. Tyytymätön kohtaloonsa ja raivostuu helposti, häijy ja tuhoava. Nämä kaksi kuvaa

lähettävät selkeän viestin naisille. Nainen ei saa tuntee suuttumusta, ja jos hän kuitenkin tuntee, sitä ei saa näyttää. Toki vaikeuksia, erimielisyyksiä ja riitoja ilmenee kaikkien ihmisten välisissä suhteissa, mutta naisilla ei ole mitään suoraa purkamisväylää näiden aiheuttamalle suuttumukselle. (Orbach & Eichenbaum 2002, 151-152.)

Naisille ei siis ole selkeää purkukeinoa pikku suuttumuksille, ja näiden suuttumusten jäädessä sisälle, niistä kasvaa aikanaan viha, joka saattaa purkautua esimerkiksi yhtäkkisenä raivona. Suuttumus on naiselle merkki siitä että kaikki ei ole hyvin, mutta samalla hän ei tiedä mitä tehdä suuttumukselleen. Naiset tuntevat suuttumusta kun he ovat kokeneet jonkin vääryyden tai heitä on loukattu, käytetty hyväksi tai ymmärretty väärin. Viha voi myös syntyä pettymyksistä omien halujen ja toiveiden toteutumisessa. (Mäenpää-Reenkola 1997, 59). Ongelma syntyy usein siitä että naiset ovat enemmän kuin vastahakoisia ilmaisemaan suuttumustaan sen aiheuttajalle. Suuttumuksen ilmaiseminen voi asettaa esimerkiksi naisten välisen suhteen vaaraan. (Orbach & Eichenbaum 2002, 156-157.)

Naiset usein pyörittävät ja vatkaavat vihaansa. He eivät yleensä näytä vihaisuuttaan suoraan, ainakaan tarkoituksella, joskus tosin saattaa ”läikkyä” yli kun vihaa on pidätelty tarpeeksi kauan sisällään. Kun naiset sitten päättävät näyttää vihaansa ja selvittää sitä ääneen, näyttää ja tuntuu se monen mielestä hyvin vaivalloiselta prosessilta. Asioiden selvittelystä tehdään usein pitkäkestoinen ja henkilökohtainen. (Nykyri 1998, 84-85.)

Nainen saattaa ilmaista vihaansa epäsuorasti tai kääntämälle sen itseensä, nainen voi esittää vihaansa ruumiillaan esimerkiksi kiduttaen ruumistaan bulimisin tai anoreksisin oirein, itsetuhoisalla käyttäytymisellä kuten viiltelemällä tai lävistämällä ruumistaan. Nainen voi kanavoida vihansa ruumiinsa kipuun ja tuskaan. Myös jatkuva kärsiminen, alistuminen muiden tahtoon ja määräilyyn sekä hyväksikäyttöön voi olla naisen tapa esittää vihaansa. (Mäenpää-Reenkola 1997, 59-60)

2.2 Aggression määritelmä

Lagerspetz (1998, 22-23) on kiteyttänyt aggression määritelmän yhteen lauseeseen: ”Aggressio on toisen yksilön tai ympäristön tahallista vahingoittamista tai

häiritsemistä ja/tai tällaiseen toimintaan sisällöllisesti liittyvä tunnetila.” Aggression määritelmä on siis kaksijakoinen; käyttäytyminen tai tunnetila. Aggressiota ei kuitenkaan voi määrittellä tarkkaan tietyksi asiaksi vaan aina voi olla rajatapauksia joissa on vaikea tietää soveltuuko aggression määritelmä tapaukseen vai ei. (Lagerspetz 1998, 23.)

Psykologisessa kirjallisuudessa aggressio määritellään yleensä toisen henkilön tai ympäristön tahalliseksi vahingoittamiseksi tai häiritsemiseksi. Tässä vahingoittamisella tarkoitetaan toimintaa, jonka vahingoittamisen kohde tuntee tuskallisena, epämiellyttävänä ja tahtonsa vastaisena. Aggression kohde voi kokea tämän joko henkisenä tai fyysisenä kärsimyksenä. (Lagerspetz 1998, 19.)

On myös olemassa ei-aggressiivista kärsimyksen tuottamista josta puhutaan yleensä kun kyse on esimerkiksi hammaslääkärin aiheuttamasta kärsimyksestä potilaalle. Kuitenkin tällöin lääkärin tarkoituksena edistää potilaan hyvinvointia. (Lagerspetz 1998, 19-20.) Sana tahallisuus on siis tärkeää aggression määrittelyssä. Vahingossa tapahtunutta vahingoittamista ei yleensä käsitetä aggressiona. Aggressiotilassa olevan ihmisen tarkoitus on aina vahingoittaminen. (Lagerspetz 1998, 20.)

2.3 Aggression ilmeneminen

Usein aggressiotilassa olevan ihmisen ensimmäinen tarjoutuva reaktio olisi ruumiillinen väkivalta. Näin ei kuitenkaan todellisuudessa aina tapahdu. Sanallinen aggressio on yleisintä, mutta aggressio voi ilmetä monella eri tavalla. Esimerkiksi ovien ja tavaroiden paiskominen, nopeasti kävely tai muunlainen vastaava reaktioiden tai toiminnan epätavallinen voimakkuus. Myös tietynlainen asioiden tekemättömyys voi olla ilmaisu ihmisen aggressiotilasta. (Lagerspetz 1998, 20.)

Vihamieliset tunteet ja sisäinen kiihtymystila ovat olennainen osa ihmisen aggressiota. Jo pelkkä tunnetila riittää aggression määrittelyyn eikä siihen välttämättä tarvitse lisäksi edellä mainittua vahingoittavaa käyttäytymistä. Aggressiotilaan kuuluu aineenvaihdunnan muutokset: autonomisen hermoston sympaattinen osa aktivoituu, noradrenaliinin ja adrenaliinin erityös lisääntyy, sydämen syketaajuus nousee, verenpaine kohoaa, lihaksiin virtaa enemmän verta, ääreisverisuonet sulkeutuvat, mikä ilmenee kalpeutena, karvat nousevat pystyyn, ruuansulatustoiminnot hidastuvat

ja niin edelleen. Jokainen ihminen tietää miltä aggressiotila tuntuu sisällä, ihminen tuntee olevansa aggressiotilassa ja ulkopuolisetkin usein huomaavat kun ihminen on aggressiivinen. Aggressio on eräs ihmisen perusemootioista ja se on usein tunnistettavissa ihmisen kasvonilmeistä tai muusta käyttäytymisestä. (Lagerspetz 1998, 21.)

Moni ihminen kuitenkin voi yrittää piilottaa aggression tunteitaan kokonaan tai osin, yleensä siksi koska niiden ilmaisu ei ole suotavaa tai aiheellista. Aggressio ilmenee monesti jatkuvina ja usein ilmenevinä vihan ja kaunan tunteina joitakin ihmisiä, ryhmiä tai instituutiota kohtaan. Aggressio voi myös olla myönteistä toimintaa. Esimerkiksi energisoiva ja motivoiva tekijä, joka saa ihmiset voittamaan esteitä ja suorittamaan vaikeita tehtäviä. Aggression tunteita on siis mahdollista käyttää hyväksi toiminnassa monellakin tapaa. (Lagerspetz 1998, 21-22.)

Aggressio ei siis ole pelkästään hyvä tai paha, vaan sen seuraamukset ja tavoitteet voivat olla mielestämme joko hyviä tai pahoja. Useimmiten aggression seuraamukset ovat luonteeltaan kielteisiä mutta aggressiotila saattaa olla myös hyvä esimerkiksi siten että se aktivoi ihmisiä ja voi johtaa epäkohtien korjaamiseen. (Lagerspetz 1998, 25.)

Ihmisen psykologiset prosessit jaetaan usein kahtia kognitioihin eli tiedollisiin prosesseihin ja emootioihin eli tunteisiin. Nämä eivät kuitenkaan ole toisistaan erillisiä vaan jokaiseen kognitioon liittyy tunteita ja kaikilla tunteilla on aina oma sisällöllinen puolensa. Myös aggressiolla on oma kognitiivinen sekä emotionaalinen puolensa. Kognitiivista puolta voi edustaa toisen sanallinen loukkaaminen ja se mitä ihminen ajattelee toisesta ja suunnittelee hänelle tekävän. Emotionaalista puolta edustavat esimerkiksi herännyt tunnetila sekä suuttumuksen ja vihan tuntemukset. Aggressio säätelee ihmisten välistä sosiaalista kanssakäymistä monin eri tavoin ja voidaanki sanoa että aggressio on psykologinen, ihmisen tunnetilaa ja motivoitua toimintaa kuvaava käsite. (Lagerspetz 1998, 22.)

2.4 Aggression määrittelyksen vaikeus

Aggressiossa on kyse halusta vahingoittaa. Usein toisen vahingoittamista pidetään aggressiona, mutta jos vahingoittamista voidaan pitää jollain tavalla oikeutettuna, eli

jos se vastaa yhteiskunnan normeja, sitä ei välttämättä enää luokitella aggressioksi. Esimerkiksi sellaista vahingoittamista jonka tarkoituksena on auttaa jotakuta ei välttämättä nähdä aggressioksi, kun taas itsekkästä syystä tapahtuva vahingoittaminen nähdään. (Lagerspetz 1998, 23.)

Käytännössä ihmisten arvostukset vaikuttavat siihen pidetäänkö jotakin tekoa aggressiona vai ei. Tavallaan voidaan ajatella että ainoastaan moraalisesti huonoista motiiveista tapahtunut vahingoittava käyttäytyminen on aggressiota. Käytännössä se riippuu ihmisen moraalinormeista näkevätkö he jonkin teon tai tilanteen aggressiona vai eivät. (Lagerspetz 1998, 24.)

Aggressiivisuus käsitteenä viittaa persoonallisuuden piirteeseen. Voidaan puhua että joku on aggressiivisempi kuin toinen. Aggressiivisuudesta puhuttaessa persoonallisuuden piirteenä ajatellaan että ”yksilö on sitä aggressiivisempi, mitä voimakkaampana tai mitä useammin hänen/sen käyttäytymisessä(än) esiintyy aggressiota.” (Lagerspetz 1998, 26.)

2.5 Aggression määrä

Eräs ihmisten suurimmista ongelmista on liiallinen aggressio. Pääasiassa tämä aiheuttaa suuresti haittaa juuri aggression kohteille mutta on myös olemassa tutkimuksia joiden mukaan liika aggressio on epäterveellistä myös aggressiiviselle henkilölle itselleen. Se saattaa esimerkiksi lisätä todennäköisyyttä sairastua sydän- ja verisuonitauteihin. Aggression rooli sairauksien synnyssä on kuitenkin epäselvä, muun muassa siksi että tulokset ovat olleet hyvin ristiriitaisia. Eräs tutkimus osoitti että sydän- ja verisuonisairauksia lisäävä vaikutus ilmeni ainoastaan aggressiivisilla naisilla. Onkin spekuloitu että suuttuminen on paljon ”rasittavampaa” naisille kuin miehille. Naiset ehkä katsovat että he eivät saisi suuttua ja täten suuttuminen voi olla naisille isompi stressi kuin miehille. (Lagerspetz 1998, 280-281.)

Liian vähäinen aggressio voi myös olla ongelma. Liian vähäisestä aggressiosta voi oikeastaan olla haittaa vain ihmiselle itselleen. Ihmisen tulee pystyä puolustamaan omia mielipiteitään ja oikeuksiaan. Aggressio on siis joskus tarpeen, milloin ja miten, sitä on kussakin tilanteessa vaikeaa tietää. (Lagerspetz 1998, 281.)

2.6 Epäsuora aggressio

Lagerspetz (1998) tuo esille käsitteen epäsuora aggressio. Sille on ominaista toisen vahingoittaminen siten ettei välttämättä itse joudu suoraan vastatuksin aggression kohteen kanssa. Kohdetta vahingoitetaan ikään kuin erilaisin kiertotein. Konkreettisesti epäsuora aggressio näkyy nuorten tyttöjen keskinäisissä suhteissa kun he suuttuvat, eli ovat aggressiotilassa. Tytöt saattavat paljastaa ystävänsä salaisuuksia, puhua pahaa selän takana, levittää huhuja, kirjoittaa nimettömiä kirjeitä, vääristellä toisen sanoja tai sulkea joku joukosta pois. (Lagerspetz 1998, 58.)

Epäsuoran aggression ideana on se että ei itse tule julki aiheuttaessaan harmia toiselle. Etuna on, että aiheuttaja voi jäädä tuntemattomaksi eikä joudu altistamaan itseään aggression kohteen vastahyökkäykselle. (Lagerspetz 1998, 63.)

Aggression, erityisesti epäsuoran, käyttö on yleisintä varhaisnuoruudessa ja alkavassa murroisässä. Tällöin myös poikien ja tyttöjen välillä on selkeä aggressiotyylien ero. Myöhemmin nämä sukupuolten erot usein tasoittuvat ja aggressio muuttuukin aikuisiässä hienovaraisemmaksi ja painuu ikäänkuin maton alle. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä että aggressio häviäisi. (Timonen 2009, 2.)

Epäsuorat vihan ja aggression ilmaisun keinot ovat naisille tyypillisiä (Nykyri 1998, 86). Vihan kohdetta usein vältellään ja piikitellään salaa (Nykyri 1998, 91). Epäsuora aggressio on usein myös piilotettua, sitä ei tuoda korostetusti esille, joka johtunee osittain häpeästä. Naiset ehkä häpeävät sitä että turvautuvat epäsuoriin keinoihin. Ei uskalleta kohdata toista ja ilmaista suuttumustaan suoraan, vaan piilotellaan juonitteluja, kostamista ja manipulointia. (Nykyri 1998, 92.)

Lagerspetz (1998, 61) tutki 11-12-vuotiaita tyttöjä haastatteleamalla heitä siitä, mitä muut tytöt tekevät kun he suuttuvat jollekulle kaverilleen. Tämä tutkimus osoitti että tytöt suosivat epäsuoria aggression muotoja enemmän kuin pojat. Pojat taas käyttävät niin sanottua suoraa aggressiota; fyysistä väkivaltaa, kiroilua ja tavaroiden viemistä toisilta. Tutkimus osoitti myös tyttöjen käyttävän konfliktitilanteissa rauhanomaisia keinoja. Aggression välttäminen on myönteinen ominaisuus ja se liittyy juuri rauhanomaisuuteen ja kykyyn löytää muita keinoja kuin aggressio ristiriitojen ratkaisuun. (Lagerspetz 1998, 275.)

Naiset usein osoittautuvat taitaviksi välittäjiksi ja sovittelijoiksi. Epäsuora aggressio ja rauhanomaiset keinot liitetään sosiaaliseen älykkyyteen. (Lagerspetz 1998, 275.) Tämän voisi käsittää siten, että ne, jotka käyttävät epäsuoria aggressiokeinoja ovat taitavia vuorovaikutuksessaan muiden kanssa. Siksi epäsuoran aggression ja tunteistaan puhumisen raja on hyvin häilyvä. (Lagerspetz 1998, 276.) Konfliktitilanteissa naiset pyrkivät analysoimaan käyttäytymisen takana olevia pitempiaikaisia ristiriitoja ja ovatkin taitavampia niiden selvittelijöinä. Naiset pyrkivät myös selkiyttämään mitä kukin osapuoli on sanonut. (Timonen 2009, 3.)

Toiset Lagerspetzin tutkimukset taas osoittavat, että suora aggressio ei kuitenkaan ole aina epätyypillistä naisille vaan esimerkiksi verbaalisessa aggressiossa sukupuolten erot ovat hyvin pieniä. Hyökkäävä aggressiota kuitenkin pidetään epäsopivana naisille. Naisten ”epäaggressiivisuuden” voidaan katsoa johtuvan siitä, että tyttöjä ja naisia on sosiaalistettu alistumiseen, auttamiseen ja riippuvuuteen. Muita selityksiä on esimerkiksi naisten ja miesten fysiologiset ja evoluutioon liittyvät piirteet: on tutkittu että useimpien eläinlajien naaraat osoittavat vähemmän aggressiota kuin koiraat. (Lagerspetz 1998, 274-275.)

Epäsuorien aggressiokeinojen käyttämiseen liittyykin usein myönteinen halu ilmaista itseään ja hakea tukea aggressiivisille tunteilleen. Etenkin naisilla on luontainen halu puhua omista tunteistaan jotakin kohtaan ja tämä on tärkeää näiden tunteiden selvittelyn kannalta. Monesti puhuja haluaa kolmannen osapuolen näkökulman asiaan voidakseen katsoa sitä objektiivisemmin. Esimerkiksi psykoterapiassa on kyse tällaisesta tunteiden prosessoinnista. (Lagerspetz 1998, 276.) Aina ei kuitenkaan ole kyse epäsuorasta aggressiosta kun ihminen puhuu tunteistaan jotakuta kohtaan kolmannelle. Tällöin on tärkeää se että onko puhujan tarkoituksena vahingoittaa toista henkilöä vai vaan selvittää omia tunteitaan toista kohtaan. Epäsuora aggressio määritellään toiminnaksi jota tehdään suuttumuksen kohteelle ja tarkoituksena vahingoittaa tätä. (Lagerspetz 1998, 276.)

Miksi naiset suosivat epäsuoria keinoja? Yksi selitys on että naiset pelkäävät toisen vihan kohteena olemista. Näin ollen he myös suojaavat toista epäsuoralla toiminnallaan. Suojellaan omia, ja toisen kasvoja, eikä haluta että toinen ihminen

joutuu kohtaamaan heidän vihansa suoraan kasvokkain. Vihaa on kuitenkin jotenkin päästävä ilmaisemaan, joten se ilmaistaan epäsuorasti. (Nykyri 1998, 93.)

Monissa kulttuureissa jo oman mielipiteen ilmaisua voidaan pitää aggressiivisuutena, jos ilmaisia on nainen. Myös meidän yhteiskunnassamme on viime aikoina viestitetty naisille että aggressiivisuus ei ole heille sopivaa. (Timonen 2009, 3.) Epäsuora aggressio on osoittautunut naisten tavaksi olla aggressiivinen silti näyttämättä sitä. Kun on otettu epäsuora aggressio tutkimuksen kohteeksi, selviää etteivät naiset olekaan niin epäaggressiivisiä kuin aikaisemmin on luultu, naisten aggressiolla on vain erilaiset ilmenemis tavat kuin miesten. Käyttämällä epäsuoraa aggressiota naiset pystyvät näyttämään epäaggressiivisiltä, kuitenkin sitä olematta. (Lagerspetz 1998, 275.)

2.7 Miesten ja naisten aggressiivisuuden erot

Perusluonteeltaan miesten ja naisten aggressio ovat samanlaisia, aggression tunteet ovat samat ja aggressiotilan fyysiset prosessit samanlaisia. Miehet ja naiset käyttävät kaikenlaisia aggressiokeinoja. Naisille kuitenkin jokin käyttäytyminen on keskimääräisesti yleisempää kuin miehille, ja toisin päin. (Lagerspetz 1998, 274.)

Epäsuora aggressio on tavallista aikuisten keskuudessa, miesten sekä naisten. Miesten keskuudessa näyttäisi kuitenkin suosittavan rationaaliselta näyttävää aggressiota kun taas naisten keskuudessa suosion saa manipulatiivinen aggressio. Rationaalinen aggressio on suuttumuksen kohteen arvostelua esimerkiksi tämän työpanoksesta, pätevydestä, arvostelukyvystä tai kyvykkyydestä hoitaa tehtäviään. Manipulatiivinen aggressio taas arvostelua kohteen persoonasta, henkilösuhteista, ulkonäöstä tai yksityiselämästä. Naiset/tytöt ja miehet/pojat käyttävät molemmat kaikenlaisia aggressiomuotoja mutta fakta on että keskimääräisesti naiset käyttävät enemmän epäsuoraa aggressiota ja miehet suoraa ja hyökkäävää. (Timonen 2009, 2.)

Normit, eli yhteisössä vallalla olevat säännöt, jotka sanovat mikä on hyväksyttyä ja mikä ei. Normien rikkoja kokee usein syyllisyyttä ja tuskaa, sillä normit ovat tärkeä osa ihmisen persoonaa. Miehiä ja naisia sitookin erilaiset normit jotka ulottuvat aivan identiteetistä ulkoiseen käyttäytymiseen asti. Normit pitävät miehiä ja naisia sukupuolirooleissaan. Yleisesti normit kieltävät kaikenlaisen aggression. Miehitä ja

naisilta kuitenkin odotetaan erilaista käyttäytymistä kun on kyse aggressiosta. (Timonen 2009, 3.)

Tutkija Anne Cambellin (1993) mukaan naisilla ja miehillä on erilaiset sisäiset ”teoriat” aggressiosta. Sukupuolten väliset aggressiokäyttäytymisen erot voidaan johtaa näistä teorioista. Cambellin mukaan miehet käyttävät aggressiotaan välineellisesti, eli he käyttävät aggressiotaan erilaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Aggression avulla mies voi saada muut noudattamaan tahtoaan ja kunnioittamaan itseään. Mies myös kontrolloi ympäristöään ja pakottaa sen noudattamaan tahtoaan pelkoa herättämällä. Käytännössä aggressio on siis miehille taito, jonka he voivat tietoisesti opetella. Mies on myös usein ylpeä omasta aggressiostaan ja voi ylpeillä muille kuinka sai aggressiollaan asiat kohdalleen ja pääsi osoittamaan oman paikkansa yhteisössä. (Timonen 2009, 4.)

Naisille aggressio ei merkitse ympäristön kontrolloimista. Naisen aggressio on osoitus oman kontrollin menettämisestä. Naisen aggressio on Cambellin mukaan ilmaisevaa, eli naiset käyttävät aggressiota voimakkaiden tunteiden ilmaisukeinona. Naisten aggression tarkoituksena on saada muut ymmärtämään häntä sellaisissa tilanteissa joissa muut keinot eivät enää auta. Naiset usein käyttävätkin ”sääntöjen” vastaisia aggression keinoja kuten puremista ja esineiden heittäilyä, jolloin heidän aggressionsa vaikuttaa usein hysterialta. Naiset kuvailevat aggressiotaan yleensä häpeälliseksi tapahtumaksi ja aggressio edustaakin naisille usein jonkinlaista epäonnistumista ja luopumista kontrollista. Naisilla aggressioon liittyy paljon enemmän ristiriitaisia tunteita kuin miehillä. (Timonen 2009, 4.)

Jollekin aggressio on ympäristön kontrolloimisen väline, jollekin taas tunteiden ilmaisua. Useimmiten kuitenkin miehillä ensimmäistä ja naisilla toista. Jako ei kuitenkaan ole aina selkeä. Esimerkiksi suomalaisten miesten ”humala-aggressio” on usein hyvin tunteikasta ja edustaakin suurta itsekontrollin menetystä. Toisaalta myös naiset voivat käyttää aggressiotaan välineellisesti esimerkiksi pyrkien aggression purkauksillaan mukauttamaan muita heidän tahtoonsa ja kontrolliin. (Timonen 2009, 4.)

On esitetty että on olemassa kaksi tekijää luomaan eroja miesten ja naisten välille aggression suhteen. 1) miesten aggressiotilan heräämisen kynnys on matalampi kuin

naisten, ja 2) naisten empatian eli myötäelämisen kyky on huomattavasti parempi kuin miesten. Naisten empatia kyvyn on katsottu ehkäisevän aggressiota sillä se tekee naiset herkimmiksi ”uhrin” kärsimyksille. Provokaatio luo tilanteen, jossa ihminen tuntee aggressionsa olevan oikeutettua. Naiset pystyvät ehkä paremmin mielessään minimoimaan provosoitumista ja ehkäisemään oman aggressionsa heräämistä. Yhteiskunta on opettanut miehille ”puolustamaan kunniaansa ja maksamaan samalla tavalla takaisin”. Miehet oppivat enemmän vihamielisiä ja aggressiivisiä käyttäytymistapoja. Johtopäätöksenä naisten aggressio on enemmän tilannesidonnaista kuin miesten taas seurausta tilanteesta sekä aggressiota suosivista asenteista. (Lagerspetz 1998, 48.)

2.8 Aggression taustalla

Aggressio ei synny itsestään vaan sille on aina jokin syy. Hyvin usein aggressiivinen ihminen on turhautunut jostakin; hänen toimintaansa on ehkäisty tai hän ei ole saavuttanut jotain tavoitetta. (Lagerspetz 1998, 123.) Jotkin tutkimukset ovat myös osoittaneet testosteronin ja aggression yhteyttä. On muun muassa todettu että erään psykiatrisen poliklinikan potilailla niillä, jotka olivat väkivaltaisista, oli korkeammat testosteroniarvot kuin muilla potilailla. On myös havaittu että väkivaltaan syyllistyneillä naisilla olisi korkeammat syljen testosteroniarvot kuin muilla vangeilla. Tulokset ovat kuitenkin hajanaisia ja ristiriitaisia joten mitään varmaa yhteyttä testosteronilla ja aggressiolla ei ole. (Lagerspetz 1998, 134-135.)

Aggressiota voi myös pitää stressitilanteen mahdollisena hallinta-strategiana. Yksilöiden välillä on kuitenkin paljon eroja kuinka he/ne reagoivat stressiin joten siinä kuinka stressi ja aggressio liittyvät toisiinsa, on vielä paljon selvitettävää. (Lagerspetz 1998, 273.) Aggressiivinen käyttäytyminen voidaan myös nähdä heikkona tapana ratkaista sosiaalisia ongelmatilanteita. (Lagerspetz 1998, 53).

2.9 Naisen aggressio

Naisia ja tyttöjä ei ole aikaisemmin juurikaan pidetty aggressiivisina ja aggressiivisuus on ollut enemmän ”miesten juttu”. Aikoinaan on ollut selviö että naisten ja tyttöjen aggressiivisuus on ollut joko lievää tai olematonta. Vanhemmat tutkimukset ovat usein koskeneet vain miestä, pitäen miestä ihmisen ”prototyypinä” ja naista ikään

kuin poikkeuksena. Usein aggressiota tutkittaessa on käytetty testejä joissa miehille ja pojille tyypilliset aggression muodot ovat tulleet paremmin esille. Testit ovat siis usein mitanneet suoraa, hyökkäävää ja fyysistä aggressiota, joka on yleisempää miehillä. (Lagerspetz 1998, 41-42.) Useat tutkijat ovat myös pitäneet naisten ja tyttöjen aggressiota niin lievänä ilmiönä että sitä ei ole edes kannattanut tutkia. (Timonen 2009, 1). Lagerspetzin (1998, 14) mukaan vasta 1980-luvulla alettiin suunnata katsetta myös naisten käyttäytymiseen, olosuhteisiin ja tapoihin käsittää ne.

Naisten aggression lisääntymistä voidaan myös selittää sillä että aggressio on nykyään enemmän tarjolla tytöille ja naisille mahdollisena käyttäytymisvaihtoehtona. Viihteessä sekä lähiympäristöissä on enemmän tarjolla aggressiivisia roolimalleja ja nuorisokulttuurissakin tytöillä alkaa olla vallalla niin sanottu ”kovuus” normi, jonka mukaan tyttöjenkin pitää olla kovia. Tyttöjä ja nuoria naisia kasvatetaan erilalla ja kasvatus on ehkä muuttunut siihen suuntaan että vanhemmat sallivat tyttöjen käyttäytyä aggressiivisesti ja dominoivasti. Voisi jopa sanoa että suora ja hyökkäävä aggressio on ”muotia” naisten keskuudessa. (Lagerspetz 1998, 277-278.)

Eräs naiselle ominaisista vihan muodoista on myös sisätila-aggressiot. Sisätilalla käsitetään naisen kohtu ja muut sisäiset sukuelimet sekä kaikki naisen ruumiin erityisominaisuudet. Sisätila-aggressiot voivat ilmentyä tuhoisina pyrkimyksinä toisen naisen sisätilaa kohtaan tai myös omaa sisätilaa kohtaan. Tuhotoiveet voivat kohdistua esimerkiksi omaa tai toisen hedelmällisyyttä kohtaan, saatetaan esimerkiksi toivoa jollekin toiselle naiselle lapsettomuutta, jos ei itse kykene saamaan lapsia. (Mäenpää-Reenkola 1997, 63-64.)

Aggression tutkimusmenetelmiä ovat muun muassa havainnointi, testit, laboratorioskokeet, kyselykaavakkeet ja haastattelut. Mutta kuten jo aikaisemmin mainittiin, nämä menetelmät ovat usein laadittu siten että suora ja hyökkäävä aggressio, joka on ominaisempaa miehille kuin naisille, tulee ilmi paremmin. Tytöt ja naiset usein ilmaisevat aggressiotaan eri lailla kuin mitä on totuttu pitämään pojilla ja miehillä aggression osoituksina. (Lagerspetz 1998, 57.)

Lagerspetz kokee naisten aggression ja väkivaltaisuuden lisääntymisen olevan yhteydessä siihen vaiheeseen, missä naisen yhteiskunnallisen aseman kehittyminen tällä hetkellä on. Yksi tavallisimmista aggressioon johtavista olosuhteista on

turhautuminen. Naiset ovat olleet vuosituhansia miehiin nähden alistetussa asemassa, ja täten myös oletettavasti turhautuneita. Miten siis voi olla että naiset ovat vasta viime vuosikymmeninä alkaneet ilmaista aggressiotaan yleisemmin ja suuremmissa määrin? Jatkuvat turhaumat saattavat johtaa välinpitämättömyyteen ja apaattisuuteen, ja voimakkaat turhaumat usein aiheuttavat masennusta ja ahdistusta. (Lagerspetz 1998, 267.)

Sanotaan, että alistetut ryhmät uskaltavat kapinaan vasta siinä vaiheessa kun heidän elinolonsa on jo hieman parannettu. Tämä sopii yhteen frustraatio-aggressio-olettamuksen kanssa: kun elinolot paranevat, uusia mahdollisuuksia avautuu, alistettu ryhmä alkaa asettaa itselleen uusia päämääriä, ja vasta näiden päämäärien saavuttamisessa turhautuminen aiheuttaa aggression. Lagerspetz näkee länsimaisen yhteiskunnan naiset tällaisessa tilanteessa, missä naisten aggression lisääntyminen on ainakin osin syntynyt heidän asemansa osittaisesta parantumisesta. Tämän vuoksi naiset siis mahdollisesti käyttävät nykyään enemmän aggressiota välineenä oman asemansa vahvistamiseksi. (Lagerspetz 1998, 267.) Nykyään naiset uskaltavat parantaa, vahvistaa ja säilyttää sosiaalista asemaansa myös aggressiota käyttämällä (Lagerspetz 1998, 277).

2.10 Vihan ja aggression purkaminen

Vihan purkautumisella on monia erilaisia keinoja. Vihan purkautuminen voi tapahtua muun muassa huutamisena, fyysisinä ja voimakkaina eleinä, itkemisenä, esineiden tai tavaroiden paiskomisena ja pahimpana vihan purkautumisen tapana pidetään toisten fyysistä vahingoittamista ja julkista raivoamista. Jokainen kuitenkin käsittelee vihan tunteitaan eri tavoin, joku siivoaa, toinen kuuntelee musiikkia ja kolmas lukee. Kaikki eivät pura siis vihaansa fyysisellä toiminnalla vaan osa pystyy käsittelemään vihaansa esimerkiksi puhumalla tai miettimällä. (Nykyri 1998, 27.)

Moni nainen kokee tunteistaan puhumisen helpottavana. Halu puhua toisten kanssa on usein tapa jäsentää ja selvittää omia tunteita, etsiä yhteyttä itseensä sekä ilmaista sitä. Kivivuori (1992) sanookin ”Ken kertoo tunteensa, on parantuva.” Tunteiden kertominen toiselle saa ikään kuin tunnustamisen ja ripittäytymisen piirteitä. Tunteiden kielellistäminen auttaa ihmistä hahmottamaan ja yksilöimään tunteitaan,

löytämään omat tunteensa. Moni nainen sanookin käsittelevänsä vihan tunteita puhumalla yksin ääneen. (Nykyri 1998, 29.)

Nykyri (1998) käyttää kirjassaan *Naisen viha* lähteenä haastattelemiaan naisia, jotka ovat kokeneet vihan tunteita. Naiset kertovat vihan tunteen sijaitsevan jossain heidän ruumiinsa sisällä. Ruumis toimii ikään kuin vihan säiliönä. Ja kun vihan tunne täyttää ruumiin, se purkautuu väkisin ulos. Viha on verrattavissa sisällämme roihuavaan tuleen tai kuumaan nesteeseen joka patoutuessaan tulee ”räjähdysalttiiksi”. Naiset kuvaavatkin tätä vihan tunteen ulos tuloa muun muassa seuraavanlaisilla sanoilla: ”Räjähtää”, ”ryöpsähtää”, ”läikähtää”, ”keittää yli” ja ”paukahtaa”. Viha kasvaa pikkuhiljaa ihmisen sisällä, lopulta se täyttää koko ruumiin jolloin paine kasvaa vain suuremmaksi, kunnes mitta täyttyy ja tapahtuu räjähdys. (Nykyri 1998, 25.)

Nykyri (1998) selittää tätä tapahtumaa niin sanotulla viettiteorialla. Tässä mallissa ihmisen elimistöön ja sen säiliöihin kerääntyy ajan mittaan viettienergiaa joka tietyn määrärajan kuluttua tulisi purkaa. Jos aggressioita ei pystytä purkamaan ulkoisiin kohteisiin, ne suunnataan itseen. Tälle säiliömallille on tyypillistä idea, jonka mukaan aggressiot tulisi saada purkaa jolloin viettienergia elimistössä vähenisi ja ”säiliö tyhjenisi”. Jos taas vaihtoehtoisesti nämä aggressiot tukahdutetaan, eikä niitä päästetä ulos, voi se aiheuttaa yksilöä itseään vanhingoittavia patoutumia. (Nykyri 1998, 25-26.)

Säiliömallin mukaan aggressiota tulee siis purkaa jotta se puhdistaisi elimistöä ”negatiivisesta energiasta” ja jotta se vähentäisi myöhempää aggressiivisuutta (Lagerspetz 1998, 25). Lagerspetz (1998, 25) on kuitenkin sitä mieltä että minkäänlaisia todisteita säiliöteoriasta ei ole. Aggressiivinen ja väkivaltainen käyttäytyminen ei ole omiaan vähentämään myöhempää aggressiivisuutta vaan päin vastoin saattaa olla syy sen lisääntymiselle, ihmisen harjoittaessa ja oppiessa aggressiivista käyttäytymistä. Näin käy varsinkin jos ihminen saavuttaa aggressiivisuudellaan tavoitteensa, eli ikään kuin saa ”palkinnon” aggressiivisella käyttäytymisellä. Aggression purkaminen ei siis Lagerspetzin (1998, 25) mukaan vähennä aggressiota vaan pahimmassa tapauksessa lisää sitä.

Psykoanalyttisen ajattelutavan mukaan aggressio voi myös kääntyä sisäänpäin ja kohdistua omaan itseen. Tällöin aggressiivisuus ilmenee ahdistuksena,

masentuneisuutena, syyllisyyden tunteita, itsesyytöksinä ja jopa itsensä vahingoittamisena. Tätä aggression muotoa on pidetty ominaisena naisille. (Lagerspetz 1998, 273.)

2.11 Vihan ja aggression tunteiden patoaminen

Vihan tunteiden jääminen sisälle hautumaan on kuitenkin vaarallista. Säiliöajatuksen mukaisesti tukahdetut aggressiot muuttuvat vahingollisiksi seurauksiksi ja ruumiin varastoissa alkaa kasvaa jotain vierasta, pelottavaa ja hallitsematonta. Vaara ei uhkaa ihmistä ulkopuolelta, vaan itsensä sisältä:

”Kyllä ihminen on sellainen rajallinen olento että eihän se voi kaikkea rajattomasti ottaa, että jos koko ajan yrittää näytellä ja sitä vain kerää ja kerää sinne jotain semmosta minkä sitten voi yllättävissä tilanteessa purkaakin sitten ja siitä alkaa sellanen luisuminen että pelkää ittekin ettei enää hallitse.” (Nykyri 1998, 32).

Vihan patoamisesta voi syntyä vakavia seurauksia, kuten esimerkiksi kontrolloimattomia vihanpurkauksia ja väkivaltaisuuksia, pitkä aikaista katkeruutta, ahdistusta ja masennusta. (Nykyri 1998, 32.) Jatkuva itseltä ja muilta peitelty viha katkeroittaa ihmisen vakavasti, aiheuttaen voimakasta stressiä ja pahimmassa tapauksessa psykosomaattisia sairauksia (Simula 2000, 26).

Tunteisiin liittyviä sairauksia kutsutaan psykosomaattisiksi. Psykosomatiikka tarkoittaa psyykkisten häiriötilojen, emotionaalisten affektiivisten tilojen ja somaattisten sairauksien, häiriöiden tai oireiden yhteyttä. Ihminen voi olla kyvytön ilmaisemaan tunteitaan etenkin verbaalisesti joka voi johtaa siihen että ristiriitaisiin tilanteisiin reagoidaan ruumiillisella tavalla. Useissa psykosomaattisissa selitysmalleissa tämä reagointi ilmenee psyykkisenä keinottomuutena, ja kyvyttömyys kohdata, ilmaista tai verbalisoida omia tunteitaan kätkeytyy oireiden taakse. Psykosomaattista oireilua voi pitää ikään kuin puolustusmekanismina. (Nykyri 1998, 33-34.)

Esimerkiksi reuma voi olla yksi tukahdutettuihin vihan tunteisiin liittyvä sairaus. Jatkuva yritys tukahduttaa voimakkaita, tiedostamattomia vihan tunteita löytyy usein nivelreumaa sairastavan potilaan taustoilta. Viha kanavoituu lihasjännitykseksi, joka vähitellen voi saada aikaan reumaattisia muutoksia nivelissä. Nivelreumasta

parantuminen on tällöin mahdollista, jos vihan tunteet saadaan selvitettyä. Tyypillisiä vihan tunteiden tapoja ilmetä psykosomaattisesti ovat erityisesti päänsärky ja syöpä. (Nykyri 1998, 34-35.)

”Viha syövyttää meitä sisältäpäin, kehittää häiriöitä, heikentää vastustuskykyämme ja ilmenee erilaisina sairauksina.” (Nykyri 1998, 36).

Suomalaiset naiset ilmaisevat psyykkisiä ja psykosomaattisia oireita enemmän kuin miehet. Oireilun yleisyyttä voi selittää esimerkiksi sillä että naisille oireiden olemassaolon ilmaiseminen on helpompaa ja oireet voivatkin toimia eräänlaisena naisten välisenä kielenä; ruumiintuntemuksista ja oireista valittaminen on naisille yksi tavoista puhua asioista. (Nykyri 1998, 38.)

2.12 Väkivalta ja aggressio

”Väkivalta voidaan määritellä toisen yksilön ruumiilliseksi vahingoittamiseksi tai pakottamiseksi johonkin vastoin hänen tahtoaan.” (Lagerspetz 1998, 26). Kaikki pakottaminen ei kuitenkaan ole vahingollista, esimerkiksi lapsen pakottaminen väkivalloin vaikka lääketieteelliseen toimenpiteeseen, joka lopulta kuitenkin edistää hänen terveyttään. Useinmiten väkivalta kuitenkin on vahingollista ja väkivalta liittyy aggression tunteisiin. Aina ei kuitenkaan väkivallan tekijällä ole aggression tunteita ”uhria” kohtaan vaan väkivallan teko voi olla ikään kuin ”kylmä” väline jonkun muun päämäärän saavuttamiseksi. (Lagerspetz 1998, 26-27.)

Aikuisen ihmisen väkivallan käyttö toista ihmistä kohtaan nähdään yhteiskunnassamme jonkinlaisena persoonallisuuden häiriönä; ruumiillisen väkivallan käyttö edellyttää persoonallisuutta, joka hyväksyy sellaisen käyttäytymisen. Ruumiillinen väkivalta voi myös toki olla kulttuuri tai alakulttuuri sidonnaista. Esimerkiksi joidenkin kulttuurien väkivallan arvostus tai hyväksyminen, etenkin miesten käyttäytymisessä ja lasten kasvatuksessa. Jopa jossain mielessä yhteiskunnallisen järjestyksen ylläpito edellyttää väkivaltaa. (Lagerspetz 1998, 26-27.)

Väkivaltaa voi ilmetä joko aggressiona tai ilman aggressiota. Usein väkivalta syntyy pelkästä välinpitämättömyydestä tai omien etujen tavoittelusta, ilman että varsinainen

tarkoitus olisi toisten vahingoittaminen. Esimerkiksi sodassa on kyse muista motiiveista kuin aggressiosta. (Lagerspetz 1998, 27.)

3 NAISEN VÄKIVALLAN MONET KASVOT

3.1 Väkipalta

Maaailman terveystjärjestön WHO:n käyttämän määritelmän mukaan ”väkipalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen.” (Rikoksantorjuntaneuvosto 2011.) ”Väkipalta voidaan määritellä myös toisen ihmisen tahdon, tarpeiden ja toiveiden hallitsemiseksi käyttämällä sanallista tai sanattomia tekoja tai molempia tavoilla, jotka loukkaavat ihmisen fyysistä, psyykkistä ja / tai sosiaalista itsemääräämisoikeutta” (Helin-Tuominen 2006, 12).

”Lapsiin kohdistuva väkipalta tai kaltoinkohtelu sisältää kaikki vastuuseen, luottamukseen tai valtaan perustuvassa suhteessa ilmenevät fyysisen ja / tai emotionaalisen huonon kohtelun, seksuaalisen hyväksikäytön, laiminlyönnin tai kaupallisen tai muun hyväksikäytön muodot, jotka johtavat todellisen tai potentiaalisen vahingon aiheuttamiseen lapsen terveydelle, elämälle, kehitykselle tai arvokkuudelle” (Helin-Tuominen 2006, 12).

3.2 Naisen väkipalta

Naisten väkivallasta puhuminen aiheutti aikoinaan voimakasta vastustusta. Aikoinaan on tarvittu suurta rohkeutta edes puhua naisten väkivallasta ja esimerkiksi turvakodeissa on pääasiassa autettu väkivaltaa kokeneita äitejä ja lapsia. Nykyään ensi- ja turvakotien liiton työntekijät ovat valmiita vastaanottamaan myös isiä ja lapsia sekä uhkaavissa oloissa eläviä vanhuksia ja nuoria aikuisia. Hoitoa saavat muun muassa päihiteitä käyttävät äidit lapsineen, sikiöt ja vankilassa vanhempansa mukana olevat lapset. Kaikkien näiden ongelmat olivat jo kauan näkyneet mutta niistä oltiin vaiettu sopivan hoitomuodon puutteen vuoksi. Nykyään ensi- ja turvakotien liiton

tehtävä auttaa väkivaltaisia naisia on osa perhetyötä, sosiaalitoimea ja terveydenhuoltoa. (Törrönen 2009, 8-9.)

Tutkimusten mukaan naisten väkivalta on enemmänkin emotionaalista ja sanallista väkivaltaa, kuin fyysistä. Naiset käyvät kiinni miehiä herkemmin mutta fyysinen väkivallan käyttö, pakottaminen ja seksuaalinen väkivalta on harvempaa naisilla kuin miehillä. (Nainen väkivallan tekijänä, 2009.)

Kolmen Ensi- ja turvakoti yhdistyksen kaikilta työntekijöiltä kysyttiin Vaiettu naiseus (2009) -projektin alussa, kuinka naisten väkivalta ilmenee tai ei ilmene ensi- ja turvakodin arjessa. Vastaukseksi saatiin 4 eri osa-aluetta:

”1) Naisten väkivalta ilmenee suhteessa lapsiin. Ilmenemismuotoja ovat uhkailu, kiinni käyminen, läimäyttely, solvaaminen ja mitätöinti. Lasta käytetään myös suhteessa mieheen manipuloinnin välineenä.

2) Naisten väkivalta ilmenee suhteessa mieheen. Väkivallan ilmenemismuotoja ovat henkinen väkivalta, syyttely, manipulointi, fyysinen väkivalta ja lapsen käyttäminen aseena taistelussa.

3) Naisten väkivalta ilmenee itsetuhoisuutena. Pääsääntöisesti itsetuho on viiltelyä, päihteiden käyttöä ja välinpitämättömyyttä itseä kohtaan. Myös tuhoisassa suhteessa pysymistä pidettiin itsetuhoisuutena.

4) Naisten väkivalta kohdistuu myös muihin kuin nykyiseen perheeseen esimerkiksi omiin vanhempiin, sisaruksiin ja viranomaisiin.”

40 % vastaajista oli sitä mieltä että naisille oman väkivaltaisuuden myöntäminen on paljon vaikeampaa kuin miehille, 45 % vastaajista taas oli sitä mieltä että sukupuolten välillä ei ollut tässä asiassa eroa. (Ensi- ja turvakotien liitto 2009.)

3.3 Tilastoja naisten väkivallasta

Fakta on että usein väkivaltarikoksen tekijä ja uhri on mies. Vuonna 2006 syyllisiksi epäiltyjä naisia pahoinpitelyrikoksissa oli 16 prosenttia. (Törrönen 2009, 30-31.) Samana vuonna 14 % kaikista poliisille ilmoitetuista pahoinpitelyistä oli naisten tekemiä ja törkeistä perheen sisäisistä pahoinpitelyistä joka toisessa uhri oli mies. Myös lasten pahoinpitelyistä puolet ovat naisten tekemiä. (Yle-uutiset, 2007.)

Naisten yleinen rikollisuus on myös noussut. Joka viides poliisin rikoksesta epäilemä henkilö on nainen. Joka kymmenes epäilty ryöstöissä, pahoinpitelyissä, rattijuopumuksessa ja huumaus aineen käyttörikoksissa, on nainen. Kuolemaan johtaneesta väkivallasta epäiltynä olleista kymmenesosa on naisia. (Honkatukia, 2011.)

Poliisin mukaan pahoinpitelyistä epäiltyjen nuorten naisten (alle 21-vuotiaiden) lukumäärä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa: Vuonna 1997 luku oli 674 ja kymmenen vuotta myöhemmin vuonna 2007 luku oli 1209. Nykyään omista uhrikokemuksista kuitenkin ilmoitetaan viranomaisille aikaisempaa ahkerammin joten naisten lisääntyvää väkivaltaa voi osaksi selittää ilmoitushalukkuuden kasvulla (Honkatukia 2011).

Jopa 40 prosenttia lähisuhteissa tapahtuneista törkeistä pahoinpitelyistä on naisten tekemiä ja lasten pahoinpitelyistä tämä osuus on puolet. Naisten väkivaltarikoksien vähäisyys ei välttämättä tarkoita että etteikö nainen olisi aggressiivinen; vihan ilmaisu on vain naisella erilaista kuin miehillä. (Törrönen 2009, 14.)

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitan miehen ja naisen suhteessa olevaa väkivaltaa. Toinen nimitys tästä voi olla parisuhdeväkivalta. Mutta lähisuhdeväkivalta käsittää myös sellaisen väkivallan jossa uhri ja tekijä eivät välttämättä ole parisuhteessa, mutta kuitenkin toisilleen tuttuja/läheisiä. Lähisuhdeväkivaltaa tarkastellaan pääosin siitä lähtöasetelmasta, että mies on tekijä ja nainen uhri. Tutkimustulokset vaihtelevat paljon, joissakin tutkimuksissa luvut menevät tasan, joissakin miehet syyllistyvät väkivaltaan useammin kuin naiset, joissakin toisin päin. Eräässä saksalaisessa tutkimuksessa 23 prosenttia miehistä on kokenut parisuhteessaan vähintään lievää fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa, ja naisuhritutkimuksessa vastaava luku oli 25%. (Törrönen 2009, 30.)

Suomessa varusmiehiä koskevassa tutkimuksessa kävi ilmi että joka kuudes tai seitsemäs nuorista miehistä on kokenut suoraa väkivaltaa naispuolisoltaan tai ystävättäreltään (Törrönen 2009, 31). Kun tarkastellaan parisuhteita, joissa vain toinen osapuoli on väkivaltainen, se osapuoli on yleensä nainen (Arehart-Treichel 2007).

Ei-kuolemaan johtavasta fyysisestä tai henkisestä väkivallasta puhuttaessa tarkoitetaan hiuksista repimistä, läimäyttämistä, riitelyä, tappelua, tavaroiden heittelyä, sairaalloista mustasukkaisuutta, nimittelyä, uhkailua tai seksuaalista mitätöintiä. Näitä tarkasteltaessa näyttäisi siltä että naisten ja miesten väkivaltaisessa käytöksessä parisuhteessa ei ole minkäänlaista eroa. Kuolemaan johtavissa lähisuhde pahoinpitelyissä taas on selkeä sukupuolien välinen ero. Naiset kuolevat useammin kuin miehet ja miesten fyysinen väkivaltaisuus on yleisempää kuin naisten. (Törrönen 2009, 30-31.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimusongelmat

Tutkimustehtäväni on tutkia naisen väkivallan ilmenemistä ja sen taustalla olevia syitä. Tutkimusongelmiksi olen nostanut viisi naisten väkivaltaa koskevaa kokonaisuutta, joihin olen hakenut vastausta jo olemassa olevien tutkimusten sekä haastattelun tuloksien avulla. Tutkimusongelmat ovat:

1. Kuinka naisten väkivalta ilmenee perheessä?
2. Kuinka naisten väkivalta ilmenee lähisuhteessa?
3. Miksi naisten väkivalta on vaiettu asia?
4. Pelätäänkö naisten väkivaltaa?
5. Millaisia väkivaltaiset naiset ovat ja mitä tekijöitä väkivallan taustalla on?

4.2 Tutkimusote ja tutkimuskohde

Tutkimukseni on otteeltaan tapaustutkimus, jossa keskeisintä on tutkittava tapaus tai tapaukset, joiden määrittelylle tutkimuskysymys, tutkimusasetelma ja aineistojen analyysit perustuvat (Erikson & Koistinen 2005, 1). Tutkimusotettani voidaan myös luonnehtia tutkimusstrategiaksi, jolloin tapaustutkimus on enemmänkin lähestymistapa, kuin aineiston keruu- tai analyysimenetelmä. Tapaustutkimuksessa nimensä mukaisesti tarkastellaan ”tapausta”, jonka määrittely, analysointi ja ratkaisu on tapaustutkimuksen keskeisin tavoite. (Erikson & Koistinen 2005, 4.) Omassa työssäni tapaustutkimus näkyy siten, että tutkin asiantuntijan näkökulmia ja kokemuksia tutkimustehtävästäni, eli naisten väkivallan ilmenemisestä ja syistä.

Useissa menetelmäoppaissa suositellaan tapaustutkimusta lähestymistavaksi, jos tietyt neljä ehtoa täyttyvät (Erikson & Koistinen 2005, 4-5). Työssäni näistä ehdoista täyttyy kolme: Tutkimuskysymyksessäni on ”miten” ja ”mitä” –kysymykset, eli ne ovat keskeisellä sijalla, lisäksi naisten väkivallan ilmenemisestä on tehty vähän opinnäytetyön tasoista empiiristä tutkimusta sekä se on yksi tämän ajan elävässä elämässä oleva näkyvä ilmiö. Tapaustutkimukseni kohteena on kriminologian ja naisten väkivaltakäyttäytymisen asiantuntija.

Haastateltavani valikoitui siten, että halusin haastatella asiantuntijaa, jolla on vankka teoria tietämys sekä omakohtainen kokemus naisten väkivallasta. Hän on tutustunut laajasti naisten aggressioon ja on työskennellyt väkivaltaisten henkilöiden (naisten ja miesten) kanssa noin 20 vuotta, joista 14 vuotta vankilassa. Hän on pitänyt väkivaltaterapia ryhmiä sekä miehille että naisille. Hän toimii ehdonalaisvalvojana vankilasta vapautuville väkivaltarikoksista tuomituille miehille ja naisille. Koulutukseltaan hän on kasvatustieteen tohtori.

4.3 Tutkimusaineiston koonti

Haastattelumenetelmänä käytin puolistrukturoitua haastattelumenetelmää. Haastatteluni toteutin sähköpostitse ajankäytöllisistä ja välimatkallisista syistä. Haastattelun rungon muodostin siten, että tein tutkimusongelmistani haastatteluni pääteemat, jotka on esitetty alla olevassa taulukossa 1. Nämä pääteemat toimivat myös tutkimustulokset kappaleen alaotsikkoina.

Taulukko 1. Tutkimuksen operatinaalistaminen

Pääteema	Teoriayhteys
Naisten väkivallan ilmeneminen perheessä.	Lagerspetz 1998, Törrönen 2009
Naisten väkivallan ilmeneminen lähisuhteessa.	Ensi- ja turvakotienliitto 2009
Miksi naisten väkivalta on vaiettu asia	Törrönen 2009
Pelätääkö naisten väkivaltaa	Törrönen 2009
Millaisia väkivaltaiset naiset ovat ja mitä	Flinck 2006, Törrönen 2009

Näistä pääteemoista muotoilin kysymyksiä, jotka ovat joko omasta mielestäni mielenkiintoisia tai tutkimusongelmieni kannalta oleellisia. Sähköpostitse toteutettu haastattelu tuotti näin valmiin tekstiaineiston. Haastatteluni kokonaisuudessaan sisälsi 11 kysymystä. Aineistoni on laaja verrattaessa siihen, että haastateltavana oli yksi ihminen. Haastateltava vastasi kysymyksiin tarkasti ja kattavasti. Valmista tekstiaineistoa haastattelusta syntyi vajaat kolme sivua. Aineisto pohjautuu vahvasti haastateltavan omiin kokemuksiin ja näkökulmiin, ja siksi koenkin aineistoni olevan luotettava.

4.4 Aineiston analyysi

Analysoin aineistoni ymmärtämiseen pyrkivällä lähestymistavalla, jossa käytetään laadullista analyysia ja päätelmien tekoa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 224). Haastatteluni kysymyksiä tehdessä minulla oli selkeät pääteemat joihin halusin vastauksia, olen siis jo haastattelutilanteessa johdattanut haastateltavaa vastaamaan haluttuihin kysymyksiin ja täten saanut aineistostani tietynlaisen. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto säilytetään usein alkuperäisessä sanallisessa muodossa ja tutkija käyttää joko induktiivista tai abduktiivista päättelyä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 136). Omassa tutkimuksessani olen säilyttänyt aineiston alkuperäisessä muodossaan sekä käyttänyt abduktiivista päättelymenetelmää, eli minulla on ollut teoreettisia johtoideoita, joita olen pyrkinyt todentamaan aineistoni avulla.

Aineiston analyysissä olen selventänyt aineistoani poistamalla aineistostani joitakin epäoleellisia asioita tutkimusongelmieni kannalta. Muilta osin olen analysoinut aineistoni tutkimusongelmittain, joten analyysi on edennyt teoreettisen ymmärryksen ohjaamana (taulukko 1). Olen myös tulkinnut aineistoni merkityksiä, eli olen pyrkinyt löytämään aineistostani piirteitä, jotka eivät välttämättä ole suoraan tekstissä lausuttu, mutta ovat tulkittavissa teoreettisen esiymmärryksen perusteella.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Naisten väkivalta kohdistuu yleensä perheen jäseniin. Kohteena voi olla avio/avopuoliso, mutta myös lapset. Naisten väkivalta näyttäytyy myös itsetuhoisena käyttäytymisenä, kuten päihteiden väärinkäyttönä, itsensä viiltelynä, anoreksiana, bulimiana.

Lainauksessa on nähtävissä, että naisten väkivalta kohdistuu useimmiten puolisoon, seurustelukumppaniin tai lapsiin (Laitinen 2009.) mutta naisen väkivalta voi myös kohdistua naiseen itseensä. Yleensä itsetuhoisuus näyttäytyy viiltelynä, päihteiden käyttönä ja välinpitämättömyydellä itseä kohtaan. (Ensi- ja turvakotielianto 2009).

5.1 Naisten väkivallan ilmeneminen perheessä

Perheen sisällä tapahtuvaa väkivaltaa kutsutaan perheväkivallaksi, se kohdistuu joko puolisoon tai lapsiin. Tilastokeskuksen mukaan perheväkivallasta 10 % on naisten tekemää, samalla kuitenkin toiset tilastot esittävät, että naiset tekevät puolet lasten pahoinpitelyistä. Tällainen tilastojen ristiriitaisuus tulee siitä, että perheväkivaltatilastoihin lasketaan mukaan myös parisuhdeväkivalta, joka ”vääristää” tilastoja. Miesten tekemä parisuhdeväkivalta menee perheväkivalta tilastoihin. Lisäksi naiset tekevät enemmän rikosilmoituksia kuin miehet. Miehet harvoin itse ilmoittavat heihin kohdistuneesta väkivallasta. Siksi tilastoja tarkastellessa tulisikin muistaa, että tilastoissa näkyy se, mitä tilastoidaan. Esimerkiksi 1940- ja 1950 –luvulla kun lasten pahoinpitelyjä ei oltu vielä tunnistettu, lapsilla kuviteltiin olevan outoja luusairauksia jossa lasten luut katkeilivat ilman erityistä syytä. Luiden kummallinen katkeilu tuskin näkyi poliisien tilastoissa. (Törrönen 2009, 29.) Mutta tämä ei tarkoita etteikö lasten pahoinpitelyjä olisi ollut 1950 –luvulla. Tämä asia tulee muistaa myös yleisesti naisten tekemää väkivaltaa tarkasteltaessa. Naisten väkivaltaa ei osata tunnistaa niin hyvin kuin miesten, ja siksi se ei näy yhtä selkeästi tilastoissa. Tilastot saattaisivat selkiintyä hieman jos olisi systemaattisesti eri tilastot lapsiin kohdistuvaan perheväkivaltaan ja parisuhdeväkivaltaan.

Useiden lähteiden mukaan kautta aikojen ja kaikissa kulttuureissa miehet käyttävät ruumiillista väkivaltaa ja kaikkia fyysisen aggression muotoja huomattavasti enemmän kuin naiset. Mutta kun puhutaan lapsiin kohdistuneesta väkivallasta, naiset

ylittävät miehet. Lapsen pahoinpitely on jonkin verran yleisempää naisten tekemänä kuin miesten. (Lagerspetz 1998, 156.) Haastateltava selittää asiaa seuraavanlaisesti:

Se tavallisin syy, jota käytetään, on että naiset ovat useimmiten yksin kotona lasten kanssa ja heillä on suurin hoitovastuu lapsesta mutta väkivaltaisuuuden taustalta löytyy useimmiten muita syitä. Minulla on ollut asiakkaan näitä naisia, jotka ovat pahoinpidelleet lapsiaan. Sieltä on löytynyt mm. seuraavanlaisia syitä: lapsi on estänyt uralla etenemisen, lapsi on ollut syy avioitua (vaikka muuten näin ei ehkä olisi tapahtunut), lapsi haittaa harrastuksia, biletystä, matkustamista, lapsi sitoo jne. Tällöin turhautuminen puretaan lapseen väkivaltaisena käyttäytymisenä. Näenkin, että syynä lapseen kohdistuvaan väkivaltaan voi olla myös erittäin vakava kypsymättömyys vanhemmuuteen. Ei olla valmiita ottamaan vastuuta lapsesta ja lapsen hyvinvoinnista. Tuntuu, että elämä on tehnyt ”jekun” ja nyt ollaan ”ansassa” tuon lapsen kanssa. Näitä samoja syitä voi löytyä myös miehiltä, mutta useimmiten naisilta, koska he kokevat raskauden, imettämisen ja sen pidemmän kotona olon.

Kuten lainauksesta on nähtävissä, syyt ovat useimmiten selitettävissä sillä, että naiset ovat pääosin enemmän tekemisissä lasten kanssa kuin miehet (Lagerspetz 1998, 156). Naisilla usein onkin suurempi vastuu lapsista ja naisten on vaikeampi vältellä vastuutaan lapsista. Naiset eivät pysty ”siirtämään” vastuutaan miehille, sillä yhdeksän kuukauden raskaus ja sen jälkeinen imetys sekä pitkä äitiysloma oleellisista syistä äidin tehtäviä. Tästä johtuen on erittäin mahdollista, että naiset kokevat olevansa juurikin ”ansassa” lastensa vastuun ja kasvatuksen kanssa.

Myös poliisiammattikoulun (2008) tekemän tutkimuksen mukaan äidit kurittavat lapsiaan useammin kuin isit, vaikka äitien asenne lapsen fyysiseen rangaistukseen on kuitenkin isiä kielteisempi (Törrönen 2009, 14-15). Myös kurittamistilanteet ovat muuttuneet, ennen vanhaan uhkailtiin rangaista vyöllä/remmillä, jos lapsi ei käyttäytynyt. Nykyään väkivaltaa käytetään lapsiin sellaisissa tilanteissa, joissa vanhemmilta on vain mennyt hermot. (Pinnan palaminen saa naisen tukistamaan lasta 2007.) Haastateltava kuvaa lapsiin kohdistuvaa väkivallan olevan seuraavanlaista:

Lapsiin kohdistuva väkivalta on usein lyömistä, läpsimistä, myös vähättelyä tai pilkkaamista. Tietenkin tätä tekevät myös miehet.

Lainauksen sisältö ilmenee myös lastensuojelun keskusliiton vuonna 2007 julkistamassa kyselytutkimuksessa, joka koski lasten kasvatuksessa tapahtuvaa tukistamista, sormille näpätystä, läimäytystä, nipistystä sekä piiskaamista. Tulokset osoittavat, että naiset käyttävät lasten kasvatuksessa enemmän ruumiillista väkivaltaa, kuin miehet. Tutkimuksen mukaan yleisimmin naiset tukistavat ja näpätävät sormille, mutta piiskaamiseen naiset ja miehet näyttävät syyllistyvän yhtä usein. (Pinnan palaminen saa naisen tukistamaan lasta 2007.) Lasten pahoinpitely näyttäisi siis pääasiassa olevan fyysistä. Lapsiin kohdistuvassa väkivallassa ei myöskään tilastollisesti näyttäisi miesten ja naisten välillä olevan yhtä suuria eroja, kuin lähisuhteväkivallassa. Hälyttävintä näissä tuloksissa oli se, että yli 10% vastanneista piti lapsen potkimista tai nyrkillä lyömistä ”vain” ruumiillisena kurituksena (Pinnan palaminen saa naisen tukistamaan lasta 2007).

Myös kokonaan huomiotta jättäminen ja lapsen päivittäisistä tarpeista huolehtiminen ovat väkivaltaa, jota naiset harjoittavat.

Lainauksessa ilmenee, että lasten pahoinpitely voi myös olla henkistä tai muuten haitallista toimintaa lapsen kasvua kohtaan. Suomessa fyysinen kurittaminen kiellettiin vuonna 1984 (Pinnan palaminen saa naisen tukistamaan lasta 2007). Ehkä naiset, ja miksei miehetkin, ovat ”keksineet” uusia piileviä tapoja kurittaa lapsiaan, sillä nyky-yhteiskunnassa ei hyväksytä niitä ennen vanhaan toimivia ”lasten kasvatusmenetelmiä”, kuten tukistusta tai piiskaamista. Nämä piilevät tavat voivat juuri olla lapsen tahallista huomiotta jättämistä tai vaikka leikkihetkillä kiristämistä.

5.2 Naisen väkivallan ilmeneminen lähisuhteessa

Naisen väkivalta on hyvin monimuotoista. Yleensä väkivalta jaetaan kahtia, henkiseen ja fyysiseen väkivaltaan. Kokonaisuudessaan naisten väkivalta voi kuitenkin olla paljon muutakin. Nainen voi manipuloida miehen ystävä- ja auttajaverkoston ja tällöin estää miehen avun saannin. Miehen menneisyys, perhetausta, suku ja elämäntavat joutuvat naisen kontrollin alaisiksi vaatimuksin ja syytöksin. Nainen pyrkii yksinoikeuteen miehen elämästä halveksien miehen entisiä elämänvaiheita ja päättää mitkä asiat ovat sopivia tai oikeita asioita miehelle ja mitkä eivät. Usein nainen kieltää väkivaltaisuuksensa, koska se ei ole fyysistä, ja nainen hakeekin usein ennemmin apua omiin väkivaltakokemuksiinsa, kuin omaan väkivaltaisuuteen. Miestä saatetaan myös pakottaa seksuaaliseen toimintaan ja hänen miehisyyttänsä kyseenalaistetaan.

Seksuaalinen kanssakäyminen nostetaan kaupankäynnin, kurinpidon, kiristyksen ja vallankäytön välineeksi, jolla nöyrytetään miestä. Nainen voi määritellä miehensä hänen ulkoisen aseman, statuksen ja varallisuuden mukaan, jolloin nainen pitää miestänsä elättäjänään ja täten laiminlyö oman taloudellisen vastuunsa ja ottaa itselleen oikeuden käyttää varallisuutta holtittomasti. (Naisen väkivalta näkyväksi 2009.) Nämä asiat tulevat hyvin tiivistettynä esiin aineistossani seuraavanlaisesti:

Miesten väkivalta on usein suoraa toimintaa, eli lyömistä. Myös naisten väkivalta on tätä, mutta se on paljon muutakin. Naiset käyttävät, jos nyt puhutaan lähisuhdeväkivallasta, puolisoaan kohtaan usein henkistä väkivaltaa, kuten toisen vähättelyä, mustamaalaamista, pilkkaamista yms. Joskus kiristetään seksuaalisesti eli kieltäydytään seksistä. Tavallinen jatkuva ”nalkuttaminenkin” käy lopulta henkisestä väkivallasta. Myös naiset voivat käyttää taloudellista väkivaltaa, koska nykyisin nainenkin voi olla perheen elättäjä. Ennen tämä ”yksinoikeus” kuului vain miehille. Mutta kyllä naisetkin lyövät, potkivat, raapivat, sylkevät yms. Naisten väkivalta voi kohdistua myös toisen osapuolen tavaroihin, joita rikotaan.

Lainauksesta ilmenee, että vaikka naisen tekemä väkivalta mielletäänkin enemmän henkiseksi, ilmenee se myös fyysisenä väkivaltana: Nainen pyrkii yliotteeseen kiinnikäymisellä tai jopa rikkomalla joitakin esineitä tai tavaroita, joilla hän tietää olevan tunnearvoa miehelle. Fyysiset väkivallan teot saattavat olla niin hysteeristä raivoa, että nainen ei jälkeempään pysty edes käsittämään omaa käytöstään. (Naisen väkivalta näkyväksi 2009.)

Naisten väkivalta voi siis olla henkistä tai fyysistä, mutta hyvin usein se ilmenee myös manipulointina, kontrolloimisena, mustasukkaisuutena tai vaikka toisen ihmisen olemassaolon ja persoonan täydellisenä mitätöintinä (Laitinen 2009).

5.3 Miksi naisten väkivallasta vaietaan?

Naiset ovat voineet ottaa oman väkivaltansa useastikin puheeksi, mutta kukaan ei ole tarttunut siihen sen kummemmin. Naisten väkivaltaan ei siis välttämättä puututa edes silloin, kun nainen itse hakee apua. Haastateltava kokee syyn olevan seuraavanlainen:

”Naiset, jotka ovat ottaneet oman väkivaltaisuutensa esille esim. lasten neuvolassa tai muussa alan ammattihenkilöstön tapaamisessa (lääkärit,

psykologit ym.) kertovat, että heidän väkivaltaisuuttaan vähätellään. Sitä ei oteta tosissaan. Voidaan todeta esim. ”että kaikkihan silloin tällöin hermostuvat. kyllä se siitä...” Usein on kysymys tästä ”perinteestä”, että ei tahdota nähdä, että esim. äiti voi olla väkivaltainen. Se on tämä äitimyytti, joka elää. Että nainenkin voi olla miehelle väkivaltainen, sitä ei tahdota uskoa. Jos vaikka näin onkin, niin eiköhän se perimmäinen syy löydy kuitenkin miehestä, tällainen ajattelu on usein asioiden etenemisen esteenä. Naisten väkivaltaisuutta on tutkittu vielä melko vähän ja jopa naisjärjestöt pitävät tätä tutkimussuuntaa ”rahantuhlauksena”. Heidän mielestään tällaista ongelmaa ei ole. Myöskään naisten harjoittamasta esim. perhe- ja lähisuhdeväkivallasta ei tehdä kovinkaan paljon rikosilmoituksia. Miehet eivät halua ilmoittaa, että puoliso pahoinpitelee heitä taikka lapsia.”

Törrönen (2009) tuo lainauksessa esiin tulevat asiat esille hyvin samankaltaisesti. Monet väkivaltaiset naiset kertovat ottaneensa väkivaltaiset ajatukset puheeksi joko suoraan tai vihjaten, mutta ovat sitten kokeneet ettei heitä otetta tosissaan (Törrönen 2009, 24). Usein taustalla on myös ”tabu” että halutaan ajatella äidin olevan vain hellä ja rakastava (Törrönen 2009, 18), tai sitten selitetään naisen olevan väkivaltainen vain silloin, kun myös mies on väkivaltainen (Törrönen 2009, 24). Lainauksessa on mainittu, että jopa naisjärjestöt kokevat naisten väkivallan tutkimisen olevan vain ”rahantuhlausta”, sama ilmiö on mainittu aikaisemmin tekstissä. Kun Vaiettu naiseus –projekti sai rahoituksen ja naisjärjestöt kokivat, että tämä raha tulisi suunnata miesten väkivaltaisuuden tutkimiseen, ei naisten. Huolestuttavaa on myös, että miehet eivät ilmoita pahoinpitelyistä. Esimerkiksi miesten kriisikeskukseen tulleiden yhteydenottojen mukaan yksikään niistä miehistä, jotka olivat kohdanneet puolisonsa (naisen) väkivaltaisuuden, ei ollut tehnyt asiasta rikosilmoitusta (Helin-Tuominen 2006, 14).

5.4 Pelätäänkö naisen väkivaltaa?

Onko naisten väkivaltaa sitten pelätty tai väärinymmärretty, vai onko sille jopa annettu hiljainen lupa? Onko taustalla uskomus, että naisen väkivalta on aina itsepuolustusta ja siten väkivallan teot ”ymmärrettäviä”? (Törrönen 2009, 24-25.)
Haastateltava näkee vastaukset näihin asioihin seuraavasti:

Ei ehkä niinkään se itse väkivallan pelko, vaan se, että tämä myytti rikkoutuu. Ei haluta nähdä, että myös nainen pystyy väkivaltaan. Ja kun ”hyvän naisen myytti” rikkoutuu, taustalta voi löytyä hyvinkin vaikeita asioita ja tämä meitä ehkä eniten pelottaa. Laitetaan pää pensaaseen vielä vähäksi aikaa, niin jospa se asia häipyä itsestään! Itsepuolustus on asia erikseen, siihen meillä kaikilla on oikeus. Mutta tuossa kysymyksessä on muuten aika hyvä ydin. Kyllä olen törmännyt tapauksiin, jos naisten väkivaltaisuutta tavallaan ”ymmärretään liikaa”, jos nyt näin voi sanoa. Eli perustellaan liikaa väkivaltaisuutta sillä, että väkivaltaisella naisella on itsellään takana esim. väkivaltainen lapsuus. Tämä ylisukupolvinen väkivalta näkyy hyvin usein väkivaltaisilla henkilöillä, mutta se ei saa olla ”lupa” tällaiselle käyttäytymiselle, jossain vaiheessa se on katkaistava. Jokainen väkivaltainen henkilö, niin mies kuin nainen, yrittää jollain tapaa puolustella omaa käytöstään ja nähdä sen jopa oikeutettuna, mutta esim. lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ei oikeuta mikään, ei kyllä muutakaan väkivaltaa.”

Lainauksessa esiin tulevat asiat myötäilevät Törrösen (2009) näkemyksiä naisten väkivaltaisuudesta vaikenemiselle: Usein miehen ollessa väkivaltainen todetaan vain, että se kuuluu miehen luonteeseen. Mutta kun kohdataan väkivaltainen nainen, aletaan heti etsiä syytä ja ruvetaan perustelemaan naisten väkivaltaisuuksia, eikä haluta nähdä, että nainenkin voi olla väkivaltainen. (Törrönen 2009, 32.) On totta, että usein väkivaltaisesti käyttäytyvät naiset ovat sitä itse kokeneet lapsuudessaan (Törrönen 2009, 65), mutta tämä ei saisi missään nimessä olla hyväksyttävä syy. Ja kuten haastateltavakin mainitsee, naisten väkivaltaisuutta on turha yrittää selitellä erilaisilla syillä, sillä mikään ei oikeuta väkivaltaa.

5.5 Millaisia väkivaltaiset naiset ovat ja mitä tekijöitä väkivallan taustalla on?

Ensi- ja turvakotien liiton Vaiettu naiseus –projektissa (2004–2008) haluttiin nimetä ja tunnistaa naisten väkivaltaisuutta ja kehittää keinoja naisten auttamiseen. Hankkeeseen osallistuvat naiset voitiin luokitella kolmeen eri ryhmään: 1) koulutetut, keski-ikäiset naiset, jotka olivat lyöneet miestään, 2) Kolmekymppisiä pienten lasten äitejä joiden väkivallan kohteena oli omat lapset ja 3) nuoret, päihdeongelmaiset naiset, jotka olivat käyneet ulkopuolisen kimppuun. Kaikkia näitä naisia yhdisti se, että kun he olivat aikaisemmin yrittäneet kertoa väkivaltaisuudestaan, oli heidät

torjuttu. (Laitinen 2009.) Tyypillinen väkivaltaisuuteensa apua hakeva nainen on keski-ikäinen, työssä käyvä ja miestänsä pahoinpidellyt (YLE Uutiset 2007).

Ymmärrys naisten väkivallasta on vieläkin hajanaista, eikä voida sanoa tarkkaan kuinka yleistä se on, tai minkälaiset naiset siihen turvautuvat. Haastateltavani näkee väkivaltaisten naisten olevan seuraavanlaisia:

Väkivaltaisuuksien taustalta voi löytyä vihaa, ahdistusta, pahoinpitelyn kohteeksi joutumista ja esim. lapsuuden kaltoinkohtelua. Heiltä voi löytyä taustalta väkivaltainen lapsuus, tai seksuaalista hyväksikäyttöä ja raiskauksia. Nämä ovat kuitenkin usein ääritapauksia. Taustalla on usein kyvyttömyyttä sosiaaliseen kanssakäymiseen, vaikeuksia ratkaista ongelmia, vaikeuksia löytää ulospääsyä ns. ”pattitilanteesta”, eli ongelmatilanteesta. Myös mustasukkaisuutta ja parisuhdeongelmia löytyy. Tällaisten vaikeuksien kohdatessa turvaudutaan sitten ”nyrkkeihin” tai ”kättäpitempään”, kun ei osata muuta. Useimmiten on kysymys aivan tavallisista työssäkäyvistä perheenäideistä. Vain ääritapaukset löytyvät vankilasta tehtyään vakavan väkivaltarikoksen.”

Lainauksessa mainitut seikat tukevat kriminologisia tutkimuksia, joissa on havaittu, että henkirikoksia tehneet naiset kärsivät usein mielenterveys- ja päihdeongelmista sekä muusta huono-osaisuudesta (Honkatukia 2011), mutta yleensä väkivaltaiset naiset ovat ”aivan tavallisia työssäkäyviä perheenäitejä”. Lainauksen havainnot tukevat myös vahvasti Flinckin (2006, 21) näkemystä väkivaltaisista naisista: Väkivaltaisesti lähisuhteissa käyttäytyvät naiset ovat usein traumaattisia kokemuksia lapsuudessa ja aikuisuudessa kokeneita, heillä on enemmän vaikeuksia parisuhteissaan ja usein käyttävät myös päihteitä. He ovat verbaalisesti ja kongnitiivisesti heikotaitoisempia ja heillä on usein huono stressinsietokyky. (Flinck 2006, 21.)

Naisten väkivaltaisuus näyttäisi myös olevan jonkinlaisessa yhteydessä naisten jaksamiseen ja väsymykseen (Törrönen 2009, 23). Haastateltava kuvaa väsymyksen yhteyttä näin:

On tietenkin totta, että väsymisen myötä primitiivireaktiot lisääntyvät, mutta tämä ei selitä kaikkea väkivaltaisuutta. Väkivaltaisuuden taustalta löytyy useimmiten muita syitä. Jos henkilö ei omaa väkivaltaisen käyttäytymisen mallia, hän ei ole sitä väsyneenkään.

Törrönen (2009, 23) taas näkee väsymyksen yhteyden väkivaltaan siten, että naisten väsymys saattaa olla peiteilmaisu muille aremmille ja intiimimmeille oireille. Väsymys voi toki olla myös todellista, mutta useimmiten naiset yrittävät ilmaista ”väsymyspuheella” kontrollin menettämisen pelosta ja olevansa ”äärirajoilla”. Väsymys voi siis olla joko todellista uupumusta, tai pelkkä peite muille asioille, väsymys voi myös lisätä väkivaltaan turvautumisen riskiä. Törrösen (2009, 23) mukaan olisikin suotavaa, että ammattiauttajat sekä mahdollisesti myös läheiset oppisivat kuuntelemaan naisten väsymyspuheita hieman tarkemmin erottaakseen juuri ne tilanteet, joissa naisella on oikeasti hätä.

Kasvatuksella näyttäisi myös olevan oma rooli väkivaltaisten naisten elämässä. Laitisen (2009) mukaan kiltiksi kasvatetun tytön tapa selvitä maailmassa on voinut olla asioiden hallitseminen ja kontrolli. Paha olo puretaan siihen joka rikkoo illuusion kontrollista, esimerkiksi lapseen. Väkivalta voi tällöin olla ainut keino hallita elämää, se estää hajoamista kokonaan.

Tutkija Heikki Sariola näkee naisten väkivaltaiselle käyttäytymiselle kaksi syytä. Naisten väkivaltaisuus ja alkoholin käyttö ovat lisääntyneet, lisäksi perheiden sisäiset asiat näkyvät yhä enemmän äitien käyttäytymisessä. ”Kun perheiden elinolosuhteet ovat heikot, tilastollisesti katsottuna väkivallan määrä kasvaa.” (Pinnan palaminen saa naisen tukistamaan lasta 2007.)

Naisten väkivallasta voidaan katsoa lisääntyneen esim. kadulla: tyttöjen/naisten katuväkivalta, koska myös tytöille sallitaan nykyisin näkyvä väkivallan käyttö. Naisten alkoholin käyttö on lisääntynyt ja siten myös väkivaltainen humalakäyttäytyminen.

Lainaus tukee tutkimuksia, joiden mukaan naisten väkivaltaa on lisännyt alkoholi ja media. Naisten alkoholin käyttö on lisääntynyt ja mediassa naisten väkivaltaa näytetään usein joko oikeutettuna tai harmittomana ilmiönä. (YLE Uutiset 2007.) Naisten väkivallan taustalla voi siis olla se, miten naisten tekemää väkivaltaa käsitellään julkisuudessa. Julkisuudessa, kuten tiedotusvälineissä, musiikki- ja muissa videoissa, elokuvissa, kaunokirjallisuudessa ja taiteessa kuvataan yhä enemmän naisia aggressiivisina toimijoina (Lagerspetz 1998, 266). Hyvin helposti vaikka nuoret alkavat ihannoida väkivaltaisen naisen mallia. Esimerkiksi, kukapa nuori nainen ei haluaisi olla yhtä ”voimakas, seksikäs ja vaarallinen”, kuin Lara Croft, Nikita tai Electra.

6 POHDINTA

Naisten tekemä väkivalta ei ole läheskään niin olematonta, kuin vuosia ollaan luultu. Naiset käyttävät paljon epäsuoraa aggressiota ja henkistä väkivaltaa sekä manipulointia. Nämä väkivallan muodot tekevät väkivallan tunnistamisesta vaikeaa, ja siten ehkä yleinen harhaluulo on se, että naiset eivät ole yhtä väkivaltaisia kuin miehet. Mutta kuten opinnäytetyössäni on tullut ilmi, tämä luulo ei pidä paikkaansa. Yllättävintä tuloksissani, ja valitettava totuus on se, että naiset pahoinpitelevät lapsia miehiä useammin. Tämä fakta ei kuitenkaan näyttäydy julkisuudessa lähes laisinkaan. Jo lastensuojelun kannalta olisi erittäin oleellista nostaa sitä päätä pusikosta, ja herätä ja huomata, että äitikin voi olla väkivaltainen, jopa väkivaltaisempi kuin isä. Tämä huomio on mielestäni hyvin oleellinen esimerkiksi yhteisöpedagogin työssä, jossa perhetyö on usein osa työnkuva. Työni on myös yleisesti hyödyllinen yhteisöpedagogeille ja muille ihmisten kanssa toimiville ammattilaisille, sillä on tärkeää osata tunnistaa väkivaltaa, ja ymmärtää mitä väkivaltaisen ihmisen taustalla voi olla. Tässä myös haaste nuorten kanssa toimiville: Tulisi opetella tunnistamaan niitä tekijöitä, jotka altistavat nuoren käyttämään tulevaisuudessa väkivaltaa, ja siten ennaltaehkäistä näitä väkivaltaisuuksia. Tulee muistaa, että nainenkin voi, ja onkin, lähes yhtä väkivaltainen kuin mies, eikä naisen väkivaltaa ei tule vähätellä.

Tulosten mukaan naisten väkivallan taustalta löytyy monenlaisia tekijöitä. Päihteiden käyttö ja tietynlainen sosiaalinen kyvyttömyys näyttäisivät olevan yleisimpiä. Erityisesti se, että ei ikään kuin ”osata” käyttäytyä tietyissä tilanteissa muuten, kuin väkivaltaisesti. Usein tekijät naisten väkivallan taustalla voivat olla hyvinkin ”pieniä”, mutta kun siirrytään väkivallasta tuomittuihin naisiin, taustalta alkaa löytyä vakavampia asioita. On hienoa huomata, että nykyään kuitenkin yritetään tutkia väkivaltaisia naisia yhä enemmän, mutta tutkimista ei tulisi lopettaa muutamaankin tutkimukseen. Jos naisten väkivalta on lisääntynyt, kuten tutkimukset osoittavat, tulisi siihen myös kiinnittää yhtä paljon huomiota kuin miesten väkivaltaan.

Mitä naisten suorittamien väkivallan tekojen lisääntyminen merkitsee? Lagerspetz ajattelee sen heijastavan naisten yhteiskunnallisen aseman ja roolin muutosta. Väkivalta- ja omaisuusrikokset, jotka ovat kohdistuneet yksityiseen henkilöön, tulevat

poliisin tietoon yleensä uhrin itsensä tekeminä ilmoituksina, toisin sanoen ilmoituksen teko on riippuvainen ilmoittajan harkinnasta. Voidaan ajatella, että naisten tasa-arvon lisääntymisen myötä on myös ilmapiiri muuttunut siten, ettei miesten ”ritarillisuuden” normi enää estä miestä tekemästä naisten väkivalta teoista ilmoitusta poliisille. (Lagerspetz 1998, 157.) Edellinen luo kuitenkin ristiriitaa tutkimustulosten kanssa, jotka osoittivat, että miehet eivät useinkaan tee rikosilmoitusta heihin kohdistuneesta väkivallasta. Voi olla, että miehet tekevät enemmän rikosilmoituksia kuin ennen, mutta suhteessa naisten tekemiin ilmoituksiin, se on näyttää vähäiseltä.

On muistettava, että nainen on itsenäinen toimiva subjekti, joka tekee itse päätöksiä, arvioita sekä valintoja omassa elämässään. Nainen ei ole pelkästään viaton uhri, vaan vastuullinen tekijä, vaikka hän harvoin ”hyökkää” suoraan. (Mäenpää-Reenkola 1997, 61-62.) Naisen väkivaltaa on vaikea tunnistaa, siksi myös on vaikeaa laittaa naista vastuuseen teoistaan. Naisten väkivallan ollessa usein epäsuoraa, sitä on vaikea todistaa ”fyysisten” todisteiden puuttuessa. Siksi olisikin oleellista tutkia ja kehittää tapoja tunnistaa naisen väkivaltaa enemmän sekä monipuolisemmin.

”Naista lyödään, mutta myös nainen lyö.” (Törrönen 2009, 28).

Mielestäni olisi tärkeää nostaa kasvatuksessa esille näitä piileviä ja epäsuoria väkivallan muotoja. Usein väkivalta ajatellaan suoraksi ja fyysiseksi toiminnaksi, joka on kuitenkin vain murto-osa kaikesta väkivallasta. Koulukiusaaminenkin on usein henkistä väkivaltaa ja siksi siihen on vaikea puuttua, kun sitä ei tunnisteta. Mediassakin puhutaan usein vain väkivallan fyysisistä seurauksista. Mutta entä kun ihminen kokee henkistä väkivaltaa ja epäsuoraa aggressiota? Huomaako ”uhri” tässä tilanteessa itsekään olevansa jonkun väkivallan tai vihan kohde, ennen kuin on liian myöhäistä?

Tulisi tuoda esille sitä faktaa, että naisten väkivaltaa tapahtuu ja siihen täytyy puuttua. Väkivaltaisista naisista on usein helpottanut tieto siitä, että he eivät ole ainoita joille vihan hallinta on vaikeaa ja välillä ylivoimaista (Laitinen, 2009). Siksi tulisikin puhua avoimemmin naisten väkivallasta, jotta naiset osaisivat tunnistaa omaa väkivaltaansa paremmin ja jotta he saisivat väkivaltaisuuteensa ajoissa apua sekä mahdollisesti myös vertaistukea.

Naisten väkivalta ei välttämättä ole suuressa määrin lisääntynyt, sitä on aina ollut, mutta siitä ei ole puhuttu, eikä sitä olla aikaisemmin osattu tai haluttu tutkia. Naisten väkivalta on ollut piilossa. Tämä näkyy mielestäni hyvin esimerkiksi siinä, että ennen opinnäytetyötäni itselläni oli sellainen käsitys että naisten väkivalta on suurimmillaan kaduilla. Se mitä näin ja kuulin, oli automaattisesti minulle myös se yleisin. Kuitenkin, kuten aineistostani kävi ilmi, naisten katuväkivalta on vain murto-osa kaikesta naisten tekemästä väkivallasta. Suurin osa tapahtuu perheen sisällä, kotona, piilossa. Ja vaikka kuinka pyrimme luomaan tilastoja naisten väkivallasta, loppujen lopuksi sitä on mahdotonta tietää tarkalleen kuinka yleistä naisten väkivalta on. Opinnäytetyöni tuloksia tuleekin muistaa tarkastella myös kriittisesti, sillä kuten on ilmennyt, naisten väkivaltaa on vaikea tunnistaa ja tunnustaa.

Työni luotettavuutta arvioidessa tulee ottaa huomioon se, että aineistoni on kerätty asiantuntijan kokemuksista ja näkökulmista. Aineistostani tuli hyvin teoriaa myötäilevä, osaksi varmaan siksi, että kysymykseni olivat teoriasta nostettuja. Tutkimustulokseni olisivat muuttuneet varmasti, jos olisin haastatellut esimerkiksi väkivaltaista naista, tai naisen väkivaltaa kokenutta miestä. Jos olisin haastatellut edellä mainittuja, koen, että aineistoni olisi jäänyt hieman rajallisemmaksi, sillä asiantuntija pystyy yleistämään ne keskeisimmät ja yleisimmät asiat naisten väkivallasta monen vuoden kokemuksella. Tutkimuskysymykseni kannalta, oli siis oleellista ottaa kohteeksi asiantuntija.

Työni on hyödyllinen niille, jotka ovat kiinnostuneita naisten väkivallasta. Myös ihmiset, jotka kohtaavat päivittäisessä työssään tai arjessaan väkivaltaisia naisia, voivat saada oleellista tietoa väkivaltaisten naisten taustoista ja heidän käyttämästään väkivallasta. Työni suurin hyöty on mielestäni siinä, että olen onnistunut tuomaan esille naisten käyttämän väkivallan muotoja ja toivonkin, että naisten väkivaltaa opeteltaisiin tunnistamaan paremmin.

Opinnäytteeni on vain pinta raapaisu naisten väkivallan tutkimiseen, siksi työlläni onkin mielestäni hyvin paljon jatkotutkimusmahdollisuuksia. Näitä voisi olla esimerkiksi naisten väkivallan tunnistaminen ja siihen puuttuminen. Kuinka kohdata aggressiivinen tai väkivaltainen nainen? Voisi myös kehittää keinoja, kuinka saada naisten väkivalta näkyviin, ja kuinka naisten väkivallan tutkimuksista ja tilastoista saisi mahdollisimman todenmukaisia.

LÄHTEET

Arehart-Treichel, Joan 2007. Miesten joutumista parisuhdeväkivallan uhreiksi ei tulisi vähätellä. WWW-dokumentti. http://www.vakivalta-apua.fi/arkisto_arehart-treichel.shtml. Luettu 31.10.2011.

Eriksson, Päivi & Koistinen, Katri 2005. Monenlainen tapaustutkimus. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Flinck, Aune 2006. Parisuhdeväkivalta naisen ja miehen kokemana. Rikottu lemменmarja. Tampereen yliopisto. Akateeminen väitöskirja. PDF-dokumentti. <http://acta.uta.fi/pdf/951-44-6709-4.pdf>. Luettu 31.10.2011.

Helin-Tuominen, Mari 2006. ”SITÄ ON NIIN SIINÄ LIISTERISSÄ KII” - Miesten kokemuksia naisten tekemästä väkivallasta narratiivisesta näkökulmasta. Tampereen yliopisto. Pro gradu tutkielma. PDF-dokumentti. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu01495.pdf>. Luettu: 7.11.2011.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Tammi.

Honkatukia, Päivi 2011. Naisten ja tyttöjen rikollisuus. WWW-dokumentti. http://www.porttivapauteen.fi/tietoa/tietopankki/2459/naisten_ja_tyttöjen_rikollisuus. Päivitetty 1.6.2011. Luettu 19.10.2011

Lagerspetz, Kirsti 1998. Naisten aggressio. Helsinki: Tammi.

Laitinen, Jaana 2009. Nainen hakkaa, mutta siitä ei puhuta. WWW-dokumentti. http://www.vakivalta-apua.fi/arkisto_laitinen.shtml. Luettu 31.10.2011. Luettu: 31.10.2011.

Mäenpää-Reekola, Elina 1997. Naisen verhottu sisin. Helsingin Yliopisto.

Nainen väkivallan tekijänä. 2009. Ensi- ja turvakotien liitto. WWW-dokumentti. <https://www.turvakoti.net/fi/tekijat/nainen+vakivallan+tekijana/>. Luettu 4.4.2011

Naisen aggressio lähisuhteissa. 2009. Ensi- ja turvakotien liitto. WWW-dokumentti. <https://www.turvakoti.net/fi/tekijat/nainen+vakivallan+tekijana/naisen+aggressio+lähisuhteissa/>. Luettu 4.4.2011

Naisen väkivalta näkyväksi. 2009. Ensi- ja turvakotien liitto. WWW-dokumentti. <https://www.turvakoti.net/fi/tekijat/nainen+vakivallan+tekijana/naisen+vakivalta+nakyyvaksi/>. Luettu 4.4.2011

Naisten väkivalta lisääntynyt. 2007. YLE-uutiset. WWW-dokumentti. http://www.yle.fi/uutiset/kotimaa/2007/09/naisten_vakivalta_lisaantynyt_250815.html. Päivitetty 31.10.2008. Luettu 19.10.2011

Nykyri, Tuija 1998. Naisen viha. Jyväskylän Yliopisto.

Orbach, Susie & Eichenbaum, Luise 2002. Naisten kesken. Rakkaus, kateus ja kilpailu naisten keskinäisissä ystävyysuhteissa. Keuruu: Otava.

Pinnan palaminen saa naisen tukistamaan lasta. Helsingin Sanomat 26.9.2007.

Rikoksentorjuntaneuvosto. Väkivallan vähentäminen. WWW-dokumentti. <http://www.vakivalta.rikoksentorjunta.fi/>. Päivitetty: 31.10.2011. Luettu: 7.11.2011.

Simula, Pertti 2000. Miten käsitellä vihaa ja ilkeyttä. Arkipäivän ihmissuhteista. Jyväskylä: Gummerus.

Timonen, Helena 2009. Naisten aggressio-artikkeli.

Törrönen, Hannele (toim.) 2009. Vaiettu naiseus. Ajatuksia naisen väkivallan tunnistamisesta, nimeämisestä ja hoitamisesta. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 10.

Haastattelu kysymykset.

1. Keihin naisen väkivalta yleensä kohdistuu?
2. Millaisia väkivaltaan turvautuvat/väkivaltaa käyttävät naiset ovat?
3. Miksi naisten väkivaltaan ei puututa, vaikka naiset ovat ottaneet oman väkivaltaisuutensa esille?
4. Voiko olla että joissakin tapauksissa naisille annetaan ”lupa” olla väkivaltaisia, jos he ovat esimerkiksi itse kokeneet väkivaltaa ja puolustaneet itseään?
5. Voiko naisten väkivallan puuttumisen taustalla olla naisten väkivallan pelko?
6. Mitkä ovat suurimmat eroavaisuudet naisten ja miesten väkivallalla?
7. Tutkimusten mukaan naiset pahoinpitelevät lapsia useammin kuin miehet. Mistä tämä voisi johtua?
8. Mitkä tekijät selittävät/voivat selittää naisten väkivallan lisääntymistä?
9. Kuinka naisten väkivalta ilmenee?
10. Mitä tekijöitä naisten väkivaltaisuuksien taustalla on havaittavissa?
11. Tilastokeskuksen mukaan 10 % perheväkivallasta on naisten tekemää, samalla kuitenkin lasten pahoinpitelyissä naiset ”johtavat” miehiä? Mistä tällainen tilastojen ristiriitaisuus johtuu?

